

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/322522084>

“Türk Dünyası Birliği” Algısı

Article · December 2017

DOI: 10.19060/gav.379576

CITATIONS

0

READS

79

5 authors, including:

Erdal Bay

Gaziantep University

77 PUBLICATIONS 47 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Mustafa Mete

Gaziantep University

13 PUBLICATIONS 3 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Eyüp Cücük

Gaziantep University

9 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

ÇOKLU ZEKÂ KURAMI [View project](#)

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN LİSANS ÖĞRENİMİNDE ALDIKLARI ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ EĞİTİMİNİN MESLEK HAYATLARINDAKİ ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ [View project](#)

Gazi
**AKADEMİK
BAKIŞ**

Cilt 11 Sayı 21 Kış 2017

ISSN 1307-9778

E-ISSN 1309-5137

Gazi
AKADEMİK BAKIŞ

Cilt: 11 • Sayı: 21 • Kiş 2017
ISSN 1307-9778 E-ISSN 1309-5137
Gazi Akademik Bakış Yılda İki Defa Yayınlanır

SAHİBİ

Prof. Dr. Hale ŞİVGİN

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Hale ŞİVGİN

Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL

Prof. Dr. Mustafa ALKAN

EDİTÖR YARDIMCILARI

Doç.Dr. Nejla GÜNAY

Yrd. Doç. Emre OZAN

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Dr. Ahmet ELİBOL

YAZI KURULU

Ferdi GÖKBUĞA

Mehmet Fatih BAŞ

Sinan TARİFÇİ

HABERLEŞME

Müge AKINBİNGÖL

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Tayyar Arı • Uludağ Üni.

Prof. Dr. İbrahim S. Canbolat • Uludağ Üni.

Prof. Dr. Haydar Çakmak • Gazi Üni.

Prof. Dr. İlhami Durmuş • Gazi Üni.

Prof. Dr. Edward Foster • Stevens Teknoloji Enstitüsü

Prof. Dr. Fuat Keyman • Sabancı Üni.

Prof. Dr. Derviş Kılınçkaya • Hacettepe Üni.

Prof. Dr. Hasan Köni • Kültür Üni.

Prof. Dr. Çağatay Özdemir • Gazi Üni.

Prof. Dr. Hasan Bülent Paksoy • Texas Tech. Üni.

Prof. Dr. Hale Şıvgın • Gazi Üni.

Prof. Dr. Hülya K.Çengel • Gazi Üni.

Prof. Dr. Nuri Yavuz • Gazi Üni.

Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol • Gazi Üni.

Prof. Dr. Mustafa Eravcı • Yıldırım Beyazıt Üni.

Prof. Dr. Mustafa Sıtkı Bilgin • Yıldırım Beyazıt Üni.

Prof. Dr. Mustafa Alkan • Gazi Üni.

Doç. Dr. Aleksandr Sotniçeno • St. Petersburg Devlet Üni

DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Ramazan Acun • Hacettepe Üni.

Prof. Dr. Gülden Ayman • İstanbul Üni.

Prof. Dr. Cemalettin Taşkiran • Gazi Üni.

Prof. Dr. Hikmet Öksüz • Karadeniz Teknik Üni.

Prof. Dr. Ahmet Güneş • Gazi Üni.

Prof. Dr. A.Hikmet Eroğlu • Ankara Üni.

Prof. Dr. Cengiz Hakov • Bulgaristan Bilimler Akademisi

Prof. Dr. Şükrü Hanioglu • Princeton Üni.

Prof. Dr. Necdet Hayta • Gazi Üni.

Prof. Dr. Kemal H. Karpat • Wisconsin Üni.

Prof. Dr. Gökhan Koçer • Karadeniz Teknik Üni.

Prof. Dr. Jacop Landau • Kudüs İbrani Üni.-Emekli

Prof. Dr. Yakup Mahmudov • Azerbaycan Millî İlimler

Akademisi

Prof. Dr. Ali Akar • Muğla Üni.

Prof. Dr. Ziya Öniş • Koç Üni.

Prof. Dr. Neşe Özden • Ankara Üni.

Prof. Dr. Maria Pia Pedani • Venedik Ca' Foscari Üni.

Prof. Dr. Yusuf Sarıнай • TOBB ETÜ

Prof. Dr. Zafer Toprak • Boğaziçi Üni.

Prof. Dr. İbrahim Yılmazçelik • Fırat Üni.

Prof. Dr. Dimitri Vasiliev • Rusya Bilimler Akademisi

Doç. Dr. Krassimira Mutafova • Veliko Tırnova Üni.

Doç. Dr. Ceenbek Alimbayev • Kırgızistan-Türkiye Manas

Uni.

Prof. Dr. Uğur Ünal • Devlet Arş. Gnl. Md.

Prof. Dr. Ertan Gökmen • Celal Bayar Üni.

Yrd. Doç. Dr. A. Fahimi Aydın • İnönü Üni.

Yrd. Doç. Dr. Elnur Agayev • Lefke Avrupa Üni.

GENEL DAĞITIM / ABONELİK

Ankara Stratejik Araştırmalar Vakfı

Vakıflar Bankası

Gaziosmanpaşa Şubesi / Ankara

Hesap No: 00158 0072 8750 9151

Fiyatı: 90 TL

YAZIŞMA-HABERLEŞME

Gazi Akademik Bakış Dergisi

Gazi Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi

Rektörlük Yerleşkesi, Araştırma Merkezleri Binası, No: 6 Teknikokullar / ANKARA

Tel : (312) 202 28 98 • 202 28 55 • Faks: (312) 202 28 97

E-Posta: gaziakademikbakis@gmail.com • Web: http://www.gaziakademikbakis.com

GRAFİK TASARIM VE BASKI

Cem Yüksel • Pelin Ofset Tipo Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

İvedik Organize Sanayi Bölgesi Matbaacılar Sitesi 1514. Sok. No: 28 Yenimahalle/Ankara

Tel:0312 395 25 80 Fax:0312 395 25 84 E-Posta:info@pelinofset.com.tr

YAYIN TÜRÜ

Uluslararası Hakemli Yerel Süreli Yayın

YAYIN TARİHİ

10 Aralık 2017

Gazi
ACADEMIC VIEW

Volume: 11 • Number: 21 • Winter 2017
ISSN 1307-9778 E-ISSN 1309-5137
Gazi Academic View is Published Twice a Year

OWNER

Prof. Hale ŞİNGİN

EDITORS

Prof. Hale ŞİNGİN

Prof. Mehmet Seyfettin EROL

Prof. Mustafa ALKAN

ASSISTANT EDITORS

Assoc. Prof. Nejlâ GÜNAY

Assist. Prof. Emre OZAN

DESK EDITOR

Dr. Ahmet ELİBOL

PUBLICATION BOARD

Ferdi GÖKBUĞA

M.Fatih BAŞ

Sinan TARIFCI

COMMUNICATION

Müge AKINBİNGÖL

EDITORIAL BOARD

Prof. Tayyar Arı • Uludağ Uni.

Prof. İbrahim S. Canbolat • Uludağ Uni.

Prof. Haydar Çakmak • Gazi Uni.

Prof. İlhami Durmuş • Gazi Uni.

Prof. Edward Foster • Stevens Institute of Technology

Prof. Fuat Keyman • Sabancı Uni.

Prof. Derviş Kılınçkaya • Hacettepe Uni.

Prof. Hasan Köni • Kültür Uni.

Prof. Çağatay Özdemir • Gazi Uni.

Prof. Hasan Bülent Paksoy • Texas Tech. Uni.

Prof. Hale Şıvgın • Gazi Uni.

Prof. Nuri Yavuz • Gazi Uni.

Prof. Hülya K. Çengel • Gazi Uni.

Prof. Mehmet Seyfettin Erol • Gazi Uni.

Prof. Mustafa Eravcı • Yıldırım Beyazıt Uni.

Prof. Mustafa Sıtkı Bilgin • Yıldırım Beyazıt Uni.

Prof. Mustafa Alkan • Gazi Uni.

Assoc. Prof. Aleksandr Sotniçeno • St. Petersburg State Uni.

ADVISORY BOARD

Prof. Ramazan Acun • Hacettepe Uni.

Prof. Cemalettin Taşkiran • Gazi Uni.

Prof. Güliden Ayman • İstanbul Uni.

Prof. Hikmet Öksüz • Karadeniz Teknik Uni.

Prof. Ahmet Güneş • Gazi Uni.

Prof. A.Hikmet Eroğlu • Ankara Uni.

Prof. Cengiz Hakov • Bulgarian Academy of Sciences

Prof. Şükrü Hanioglu • Princeton Uni.

Prof. Necdet Hayta • Gazi Uni.

Prof. Kemal H. Karpat • Wisconsin Uni.

Prof. Gökhan Koçer • Karadeniz Technical Uni.

Prof. Jacop Landau • The Hebrew Uni. of Jerusalem / Emeritus

Prof. Yakup Mahmutov • Azerbaijan National Academy of Sciences

Prof. Ali Akar • Muğla Uni.

Prof. Ziya Öniş • Koç Uni.

Prof. Neşe Özden • Ankara Uni.

Prof. Maria Pia Pedani • Venetian Ca'Foscari Uni.

Prof. Yusuf Sarıay • TOBB ETU

Prof. Zafer Toprak • Boğaziçi Uni.

Prof. İbrahim Yılmazçelik • Fırat Uni.

Prof. Dimitri Vasilyev • Russian Academy of Science

Prof. Uğur Ünal • General Directorate of State Archives

Prof. Ertan Gökmen • Celal Bayar Uni.

Assoc. Prof. Krassimira Mutafova • Veliiko Turnova Uni.

Assoc. Prof. Ceenbek Alımbayev • Kyrgyz-Türkiye Manas Uni.

Assist. Prof. A. Fahimi Aydın • İnönü Uni

Assist. Prof. Elnur Agayev • European University of Lefke

GENERAL DISTRIBUTION / SUBSCRIPTION

Foundation For Ankara Strategic Research

Vakıflar Bank

Gaziosmanpaşa Branch / Ankara

Account No: 00158 0072 8750 9151

Fee: 90 TL

CORRESPONDANCE - COMMUNICATION

Journal of Gazi Academic View

Gazi University, Research and

Application Center for Atatürk's Principles and History of Turkish Revolution

Main Campus, Research Centers Building, No: 6 Teknikokullar/ANKARA

Tel: 0 312 202 28 98 • 202 28 55 • Fax: 0 312 202 28 97

E-Mail: gaziakademikbakis@gmail.com • Web: <http://www.gaziakademikbakis.com>

BOOK COVER, PAGE DESIGN and PUBLISHING HOUSE

Cem Yüksel • Pelin Ofset Tipi Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

İvedik Organize Sanayi Bölgesi Matbaacılar Sitesi 1514. Sok. No: 28 Yenimahalle/Ankara

Tel:0312 395 25 80 Fax:0312 395 25 84 E-mail:info@pelinofset.com.tr

PERIODICAL TYPE

International Peer Reviewed Local Periodical Journal

PUBLISHING DATE

10 December 2017

<p style="text-align: center;">YURTDIŐI TEMSİLCİLERİ</p> <p style="text-align: center;">Almanya Prof. Dr. Barbara Kellner Heinkele • Berlin Freie Üniversitesi</p> <p style="text-align: center;">Amerika Birleşik Devletleri Prof. Dr. M. Hakan Yavuz • Utah Üniversitesi</p> <p style="text-align: center;">Azerbaycan Doç. Dr. Tofig Nacafli • A.A. Bakıhanov Azerbaycan Milli İlimler Akademisi</p> <p style="text-align: center;">Bulgaristan Doç. Dr. İbrahim Yalimof • Sofya İslam Enstitüsü</p> <p style="text-align: center;">İsrail Prof. Dr. Jacob Landau • Kudüs İbrani Üniversitesi-Emekli</p> <p style="text-align: center;">İtalya Dr. Vera Costantini • Venedik Ca' Foscari Üni.</p> <p style="text-align: center;">KKTC Dr. Elnur Ağayev • Lefke Avrupa Üniversitesi</p> <p style="text-align: center;">Kırgızistan Prof. Dr. Döoletbek Saparaliyev • Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi</p> <p style="text-align: center;">Rusya Doç. Dr. Aleksander Vasiyev • Rusya Bilimler Akademisi</p> <p style="text-align: center;">Suriye Prof. Dr. Mehmet Yuva • Şam Üniversitesi</p> <p style="text-align: center;">Makedonya Prof. Dr. Numan Aruç • Makedonya Bilimler ve Sanatlar Akademisi</p>	<p style="text-align: center;">REPRESENTATIVES ABROAD</p> <p style="text-align: center;">Germany Prof. Barbara Kellner Heinkele • Berlin Freie Uni.</p> <p style="text-align: center;">United States of America Prof. M. Hakan Yavuz • The University of Utah</p> <p style="text-align: center;">Azerbaijan Assoc. Prof. Tofig Nacafli • A.A. Bakıhanov Azerbaijan National Academy of Sciences</p> <p style="text-align: center;">Bulgaria Assoc. Prof. İbrahim Yalimof • Institute of Higher Islamic Studies</p> <p style="text-align: center;">Israel Prof. Jacob Landau • The Hebrew University of Jerusalem, Emeritus</p> <p style="text-align: center;">Italy Dr. Vera Costantini • Venetian Ca' Foscari Uni.</p> <p style="text-align: center;">Cyprus Dr. Elnur Ağayev • European University of Lefke</p> <p style="text-align: center;">Kyrgyzstan Prof. Döoletbek Saparaliyev • Kyrgyzstan-Turkey Manas University</p> <p style="text-align: center;">Russia Assoc. Prof. Aleksander Vasiyev • Russian Academy of Sciences Oriental Institute</p> <p style="text-align: center;">Syria Prof. Mehmet Yuva • Damascus University</p> <p style="text-align: center;">Macedonia Prof. Numan Aruç • Macedonian Academy of Sciences & Arts</p>
---	--

BU SAYININ HAKEMLERİ / REFEREES OF THIS ISSUE

<p>Prof. Dr. Hale Şıvgın • Gazi Üni.</p> <p>Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol • Gazi Üni.</p> <p>Prof. Dr. Selma Yel • Gazi Üni.</p> <p>Prof. Dr. H. Mustafa Eravcı • Yıldırım Beyazıt Üni.</p> <p>Prof. Dr. Mustafa Alkan • Gazi Üni.</p> <p>Prof. Dr. Yunus Koç • Hacettepe Üni.</p> <p>Prof. Dr. Tufan Gündüz • Hacettepe Üni.</p> <p>Prof. Dr. Cenk Reyhan • Gazi Üni.</p> <p>Prof. Dr. Selahattin Toğay • Gazi Üni.</p> <p>Prof. Dr. Ertan Gökmen • Ankara Üni.</p> <p>Doç. Dr. Sedef Bulut • Ankara Üni.</p>	<p>Doç. Dr. Kürşad Turan • Gazi Üni.</p> <p>Doç. Dr. Bilal Karabulut • Gazi Üni.</p> <p>Doç. Dr. Nejla Günay • Gazi Üni.</p> <p>Yrd. Doç. Dr. Sezgin Kaya • Uludağ Üni.</p> <p>Yrd. Doç. Dr. İsmail Ermağan • İstanbul Medeniyet Üni.</p> <p>Yrd. Doç. Dr. Erdem Karaca • Bitlis Eren Üni.</p> <p>Yrd. Doç. Dr. Ceren Gürseler • Nevşehir H Bektaş Veli Üni.</p> <p>Yrd. Doç. Dr. Muharrem Ekşi • Kırklareli Üni.</p> <p>Yrd. Doç. Dr. Ali Bilgin Varlık • Merkez Strateji Enstitüsü</p> <p>Yrd. Doç. Dr. Nuri Korkmaz • Bursa Teknik Üni.</p> <p>Dr. Şafak Oğuz • Uluslararası Strateji ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi</p>
--	--

Dergiyeye gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.
Bu dergide yayınlanan yazılardaki fikirler yazarlarına aittir
The articles and photos that has been sent to the journal for publication may not be returned even if they are not published.
The responsibility of all the ideas in the articles published in this journal belongs to their authors.

Editörden

Değerli “Gazi Akademik Bakış Dergisi” Okuyucuları,

Bilimsel bilgi, bilinmeyeni bilinir hale getirmektir. Bilimsel bilgiyi yayma hedefini taşıyan dergimiz 21. sayısına ulaştı. Bu sayıda ilgiyle okuyacağınızı umduğumuz 13 makale yer almaktadır. Bu makalelerin 7’si tarih, 6’sı ise uluslararası ilişkiler ve siyaset alanındadır. Bu 13 makaleden 5’i Osmanlı devrine aittir. Bunlardan da ikisi 16. yüzyılın sonları ile 17. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti’nde yaşanan iki sosyal mesele üzerinedir. Bu yüzyılda, Avrupa’da Ortaçağ’ın sonunu, Yeniçağın başlangıcını teşkil eden, sonraki yüzyıllarda bütün dünyayı etkileyen; “Coğrafi Keşifler”, “Ronesans” ve “Reform” hareketleri gibi büyük gelişmeler, Avrupa’da toplumların üretim biçimi, bilim, sanat ve düşünce hayatını etkileyen büyük değişimler yaşanmıştır. Bu gelişmelere karşın Osmanlı Devleti’nde geleneksellik sürmüştür. Bu gelenekselliğin sebep olduğu büyük tıkanmışlık, toplumsal çalkantılara yol açmıştır. Doç. Dr. Alparslan Demir, bu yüzyılda yaşanan toplumsal hareketlilikler içinde “Osmanlı Devleti’nde Yörükler ile Yerleşiklerin Kavgası”nı “Kayıp Köyler Meselesi” üzerinden incelemiş, Doç. Dr. Mikail Acıpınar da Bozulan sistemin savunmasızlığından istifade eden Akdenizli Hristiyan Korsanların “Güney Anadolu Kıyıları”na saldırılarını ele almıştır. Osmanlı devri üzerine ait diğer üç makale ise İmparatorluğun son yıllarına aittir. Prof. Dr. İbrahim Yılmazçelik ile Yrd. Doç. Dr. Sevim Erdem, “II. Abdülhamid Döneminde Dersim Sancağındaki” idarî yapıyı ortaya koyduktan sonra sancak içindeki “ulaşım “ağı”nı haritalarla ortaya koymuşlardır. Doç. Dr. Süleyman Özbek ile Dr. Tekin Önal, I. Dünya Savaşı içinde Osmanlı Harbiye Nezâreti tarafından ülkenin her tarafında yaptırılan araştırma ve tespitlerden birini, yâni “Ocak 1918 Tarihli Rapora Göre Dobruca’nın İdari, Siyasi ve Demografik Yapısı”nı araştırma konusu yapmışlardır. Yrd. Doç. Dr. Özlem Kutkan ise, “Filibeli Ahmed Hilmi Efendi’nin Gazeteciliği Özelinde İttihat ve Terakki Fırkası (21 Nisan 1910-21 Eylül 1911)”nı ele almış, Ahmed Hilmi Efendi’nin kaleminden dönemi tasvir etmiştir.

Türkiye’yi Birinci Dünya Savaşı ve Türk İstiklâl mücadeleleri sonucunda; İmparatorluk’tan Millî devlete, Osmanlı Saltanatından Türkiye Cumhuriyetine, çok uluslu Osmanlı millet sisteminden Türk uluslu üniter yapısına geçiş sürecinde, Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerini kuran CHP’nin “Çok Partili hayata geçiş sürecinde Gençliğin eğitim ve istihdam sorununa yaklaşımı”nı Prof. Dr. Mehmet Okur çalışma konusu yapmıştır. Prof. Dr. Mustafa Sıtkı Bilgin ise

“1950’li Yıllarda Türkiye’nin Ortadoğu politikası ve bu politikanın Türk-Arap Münasebetlerine etkisi”ni yazmıştır.

Uluslararası ilişkiler ve siyaset alanındaki 6 makalenin ortak teması “Ortadoğu”, “Türkiye” ve “Türk Dünyası” alanlarında toplanmıştır. I. Dünya Savaşı sürerken, Rusya’nın mektup teatisi ve onayıyla, 9-16 Mayıs 1916 tarihlerinde, Fransa adına François Georges Picot, İngiltere adına Sir Mark Sykes’in imzaladıkları, Osmanlı İmparatorluğu’nun Anadolu ve Ortadoğu topraklarının paylaşımını içeren gizli Sykes-Picot anlaşmasından bugüne geçen 100 yılda İslâm dünyası, mezhep ve etnik menşee temelli olarak “parçala-böl-yönet” ilkesi üzerine kurulmuş sömürge siyaseti ile idare edilmiştir. Sykes-Picot’un sebep olduğu yapısal problemler yüzünden Ortadoğu, Türk Dünyası ve Türkiye, 21. yüzyıla barış ve huzur içinde girmemiştir. Bu cümleden olarak, Yrd. Doç. Dr. Cansel Poyraz Akyol, kurulduğu 1945 yılından günümüze 22 devletli “Arap Devletleri Ligi”nin “Orta Doğu ve Bölge Dengeleri Üzerindeki Etkisi”ni ele almıştır. Yrd. Doç. Dr. Muharrem Ekşi, “Ortadoğu’da Güç Dengesi Sisteminden Vekâlet Savaşı Dengesine Bölgesel Hegemonya Arayışları: İran-Suudi Rekabetinde Dengeleyici Güç Olarak Türkiye” konusunu masaya yatırmıştır. Doç. Dr. Kutay Karaca ve Arş. Gör. Müge Yüce, Ortadoğu’nun bir uzantısı olarak “Uluslararası İlişkilerde ‘Alt Sistem Analizi’: Bölgesel Bir Alt Sistem Olarak Güney ve Doğu Asya”yı incelemişlerdir.

Doç. Dr. Tanyel Özelçi Eceral, Ankara’daki “Türk Savunma ve Havacılık Sanayisinin Küresel, Ulusal ve Yerel Dinamikleri”ni ortaya koymuştur. Bunu yaparken de Türk Savunma ve Havacılık sanayindeki gelişmelerin yapısal özellikleri ile dünyadaki gelişim sürecini ele almıştır. Doç. Dr. Oktay Bingöl ise “Hibrit Savaş ve Türkiye’ye Stratejik Yansımaları” başlıklı yazısında hibrid, hibrid tehdit, hibrid çatışma ve hibrid savaş tanımlarını yaptıktan sonra 2000’li yıllardan beri dünyada süren gelişmeler ve bunun Türkiye’ye yansımalarını incelemiştir. Son olarak Doç. Dr. Erdal Bay- Prof. Dr. Akmatı Alimbekov- Yrd. Doç. Dr. Mustafa Mete- Arş. Gör. Eyüp Cücük ve Arş. Gör. Erhan Yokuş, ekip olarak, bağımsızlıklarının 25. yılında “Türk Dünyası Birliği” Algısı” başlığı altında bağımsız Türk devletleri, azınlık olarak yaşayan Türk toplumları ve özerk olarak yaşayan Türk toplumlarında yaşayan Türklerin, Türk Dünyası ve Türk Dünyası Birliğine ilişkin algıları ortaya koyabilmek için çok geniş bir anket çalışması ve araştırma yapmışlar, ulaştıkları sonuçları da yazı konusu yapmışlardır.

Bu itibarla, Gazi Akademik Bakış Dergisi, 2007 yılının ilk sayısında “Derimiz Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni yöneten ve gelecekle ilgili planlar yapan sorumlu mevkide olanlara da tarihten günümüze ve geleceğe bilimsel yaklaşımlarla ufuk açıcı nitelikte olmayı hedeflemektedir; Gazi Akademik Bakış Dergisi Türkiye ve bölge ülkeleri ile bölge ile ilgilenen büyük güçlerin plan, proje ve hedefleri konusunda sıkıntı çekilen akademik literatür açığını kısmen de olsa kapatmayı, katkı yapmayı amaçlamaktadır. Bu konuda yerli yabancı akademis-

yenilerin katkılarını beklemekteyiz” diyerek yayın hayatına başlamıştı. Dergimiz 21. sayı ile de hem ilk sayıda hedeflediği ilkeler doğrultusunda dopdolu bir sayı hazırlamış, hem de aynı temel ilke, heyecan ve bilimsel iddialarla ikinci 10 yıla girmiştir. 20. sayımızda belirttiğimiz gibi “Bugün dergimiz tüm dünyada ve ülkemizde ilgili bilim çevrelerinde olduğu gibi devletimizin en üst kademeleri tarafından da ilgiyle takip edilmekte ve bilimsel manada yararlanılmaktadır. Dergimiz yayım hayatına girmesinden çok kısa bir zaman sonra, ESCI, EBSCO, CEEOL, DOAJ, INDEX COPERNICUS, INDEX ISLAMICUS, TÜBİTAK-ULAKBİM, IMB, ASOS, PROQUEST, MLA INTERNATIONAL BIBLIOGRAPHY, SERIALS SOLUTIONS ve TÜBİTAK DERGİ PARK gibi dünyanın en önemli indeksleri tarafından taranmaya başlanmış, 2015 yılından itibaren tüm dünyada en üst seviyede bilimsel yayınların tarandığı Thomson Reuters tarafından taranmaya başlamış ve dergide yayımlanan makaleler WEB OF SCIENCE’da görünür hale gelmiştir”. 21. sayıyı çıkarırken yeniden dergimizin bu seviyeye gelmesinde başta siz değerli Gazi Akademik Bakış Dergisi okuyucularına, dergimize bin bir emekle hazırladıkları makaleleri gönderen yazarlarımıza, editörler heyetine, sorumlu yazı işleri müdürüne, yazı kuruluna, haberleşmeye, yayın kuruluna, danışma kuruluna, yurt dışı temsilcilikleri ve gönderdiğimiz makaleleri titizlikle inceleyen hakem heyetindeki çok değerli bilim insanlarına en içten teşekkürlerimizi ve saygılarımızı sunar önümüzdeki sayılarda daha da iyi noktalarda sizlerin karşısında olmayı ümit ediyoruz.

Saygılarımızla
Editörler Heyeti

Editorial

Dear Readers of Gazi Academic View,

Scientific knowledge is based on turning the unknown into knowable. Our journal, which aims to spread scientific knowledge, has reached its 21st issue. In this issue, we have 13 articles which we hope that you will read with great interest. 7 of them are historical studies and 6 of them are in the field of international relations and politics. 5 of the articles are about Ottoman history. Two of those are about social events that took place in the end of the 16th century and the beginning of the 17th century. This period witnessed great changes in Europe, such as geographical discoveries, Renaissance and Reformation, that marked the end of the Medieval Ages and the beginning of the Early Modern Era. Those changes affected the productive means, science, art and the thinking of the European societies. Despite such changes in Europe, the Ottoman Empire maintained its traditionalism. Traditionalism resulted a great social and economical blockage that resulted in a social turmoil in the Empire. Alpaslan Demir discussed this social turmoil in his paper "The Struggle Between Nomad and Settlements in the Ottoman State: The Problem of the Lost Villages" and Mikail Acıpınar looked into how the European Christian corsairs exploited the vulnerability of the disrupted system by raiding the coastal Southern Anatolia in his paper "Christian Corsairs in the Southern Anatolian Coasts (1604-1608)". The remaining three articles on the Ottoman History are about late-Ottoman Era. İbrahim Yılmazçelik and Sevim Erdem discussed the provincial administration structure of the Sanjak of Dersim during the reign of Abdülhamid II and demonstrated the road network within the sanjak through maps in their paper "Administrative Structure and Transportation Network in the Time of II. Abdülhamid in the Dersim Sanjak". Süleyman Özbek and Tekin Önal looked into a survey made by the Ottoman Ministry of War during the First World War in the paper "Administrative, Political and Demographic Structure of Dobruca According to the Report Dated January 1918". In her paper "Committee Of Union And Progress Through The Penmanship Of Filibeli Ahmed Hilmi Effendi: Hikmet (April 21 1910 - September 21 1911)", Özlem Kutkan tried to portray the CUP era through the writings of a journalist.

Mehmet Okur discussed the education and employment policy during the early republican era in his paper "CHP's Approach Towards to the Education and Employment Problem of Youth People in the Process of Transition to the Multi-Party System". Mustafa Sıtkı Bilgin's paper "Turkey's Foreign Policy

towards the Middle East in the 1950's and Its Impact On Turco-Arab Relations" sheds light to a relatively unknown part of the history of Turkish foreign policy.

The common theme of the 6 articles in the field of international relations and politics are "Middle East", "Turkey" and "The Turkic World". In the last 100 years that passed since the partition of the Middle Eastern and Anatolian territories of the Ottoman Empire by the secret Sykes-Picot Treaty, devised by the Frenchman François Georges Picot and the Englishman Sir Mark Sykes and approved by Russia via letter, Islamic world has been ruled by a policy of "divide and conquer" based on sectarian and ethnic identity. Because of this treaty, the Middle East, the Turkic World and Turkey couldn't greet 21st century in a peaceful environment. One of the regional actors of Middle East, 22-member Arab League which was founded 1945 is discussed in Cansel Poyraz Akyol's paper "Arab League and Its Effect on the Middle Eastern and Regional Balance". In his paper, "Regional Hegemony Quests in the Middle East from the Balance of Power System to the Balance of Proxy Wars: Turkey as Balancing Power for the Iran - Saudi Rivalry", Muharrem Ekşi discussed the current turmoil in the region. Kutay Karaca and Muge Yuçe discussed the term of regional sub-systems in their paper "The Analysis of the Regional Sub-Systems in International Relations: South and East Asia as a Regional Sub-System". Tanyel Özelçi Eceral's paper, "Global, National and Local Dynamics of Turkish Defence and Aviation Industry: The Case of Ankara" looks into the current state of Turkish defence and aviation industry. Oktay Bingöl defines and discusses the more recent concept of hybrid war in his paper "Hybrid War and Its Strategic Implications to Turkey". And finally, "The Perception of Turkish World Union" is a paper co-authored by Erdal Bay, Akmatali Alimbekov, Mustafa Mete, Eyüp Cücük, Erhan Yokuş, is a paper that contains the findings of a large survey study that was conducted in Turkic republics, in their 25th anniversary of freedom. It provides an insight about how Turkic people around the world perceives a Turkic world union.

In our first ever issue that was published in 2007, we set our goals, by stating: "Our journal aims to broaden the horizons of the people, who rule the Republic of Turkey and plan for its future, by a scholarly approach to the past, present and the future. Gazi Academic View aims to add to te already insufficient literature regarding Turkey, other countries in our region and the plans ofn the great powers about the region. We look forward to the contribution of domestic and international academics." Our 21st issue, which marks our 10th year, is a satisfying publication in accordance to our founding principals. Our journal is being followed and being benefitted of in Turkey, around the world and in the higher echelons of our government. A short time after our journal started to be published, it was included in important scientific indexes in the world including EBSCO, CEEOL, DOAJ, INDEX COPERNICUS, INDEX ISLAMI-

CUS, TÜBİTAK-ULAKBİM, IMB, ASOS, PROQUEST, MLA INTERNATIONAL BIBLIOGRAPHY, SERIALS SOLUTIONS ve TÜBİTAK DERGİ PARK. Most recently in 2015, it was included in ESCI and WEB of SCIENCE by Thomson Reuters which currently indexes the top scientific publications. Because of our journal's success, we are grateful to you, the readers of Gazi Academic View, the authors who contribute with their articles which are all products of rigorous and hard work, our editors, our desk editor, our publication board, our communications staff, our editorial board, our advisory board, our representatives abroad and our reviewers who throughly review the articles that are sent to them. We hope to meet you again in our later issues which we hope to be even better.

**Sincerely
Editors**

TARANAN INDEXLER VE VERİ TABANLARI
INDEXES & DATABASES

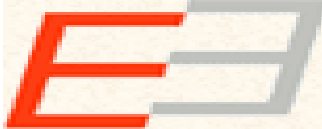
Gazi Akademik Bakış Dergisi ESCI, EBSCO, CEEOL, DOAJ, INDEX COPERNICUS, INDEX ISLAMICUS, TÜBİTAK-ULAKBİM, IMB, ASOS, PROQUEST, MLA INTERNATIONAL BIBLIOGRAPHY, SERIALS SOLUTIONS ve TÜBİTAK DERGİ PARK tarafından taranmaktadır.

Gazi Academic View indexed by ESCI, EBSCO, CEEOL, DOAJ, INDEX COPERNICUS, INDEX ISLAMICUS TUBITAK-ULAKBİM, IMB, ASOS, PROQUEST, MLA INTERNATIONAL BIBLIOGRAPHY, SERIALS SOLUTIONS and TUBITAK DERGI PARK.

THOMSON REUTERS

Emerging Sources Citation Index
WEB OF SCIENCE™

Central and
Eastern European
Online Library

DOAJ DIRECTORY OF
OPEN ACCESS
JOURNALS

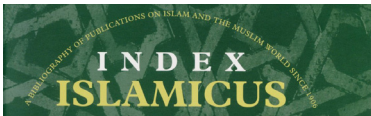
EBSCO
PUBLISHING

Provider of
EBSCOhost®

The
International
Medieval
Bibliography
(IMB)

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

Modern
Language
Association

MLA

ULRICH'S
PERIODICALS DIRECTORY

TÜBİTAK

Serials Solutions

ULAKBİM

ProQuest®

DergiPark
AKADEMİK

İçindekiler

Editörden

Osmanlı Devleti'nde Yörükler ile Yerleşiklerin Kavgası: Kayıp Köyler Meselesi Alpaslan DEMİR	15
Filibeli Ahmed Hilmi Efendi'nin Gazeteciliği Özelinde İttihat ve Terakki Fırkası (21 Nisan 1910-21 Eylül 1911) Özlem KUTKAN	33
"Türk Dünyası Birliği" Algısı Erdal BAY - Akmatali ALİMBEKOV - Mustafa METE - Eyüp CÜCÜK - Erhan YOKUŞ	55
Türk Savunma ve Havacılık Sanayisinin Küresel, Ulusal ve Yerel Dinamikleri: Ankara Örneği Tanyel Özelçi ECERAL	87
Hibrit Savaş ve Türkiye'ye Stratejik Yansımaları Oktay BİNGÖL	107
Ortadoğu'da Güç Dengesi Sisteminden Vekalet Savaşı Dengesine Bölgesel Hegemonya Arayışları: İran-Suudi Rekabetinde Dengeleyici Güç Olarak Türkiye Muharrem EKŞİ	133
Uluslararası İlişkilerde 'Alt Sistem Analizi': Bölgesel Bir Alt Sistem Olarak Güney ve Doğu Asya R. Kutay KARACA - Müge YÜCE	157
Güney Anadolu Kıyılarında Hristiyan Korsanlar (1604-1608) Mikail ACIPINAR	183
Çok Partili Hayata Geçiş Sürecinde CHP'nin Gençliğin Eğitim ve İstihdam Sorununa Yaklaşımı Mehmet OKUR	209
II. Abdülhamid Döneminde Dersim Sancağındaki İdari Yapı ve Ulaşım Ağı İbrahim YILMAZÇELİK - Sevim ERDEM	223
1950'li Yıllarda Türkiye'nin Ortadoğu Politikası ve Bu Politikanın Türk-Arap Münasebetlerine Etkisi Mustafa Sıtkı BİLGİN	245
Ocak 1918 Tarihli Rapora Göre Dobruca'nın İdari, Siyasi ve Demografik Yapısı Süleyman ÖZBEK - Tekin ÖNAL	261
Arap Devletleri Ligi, Orta Doğu ve Bölge Dengeleri Üzerindeki Etkisi Cansel POYRAZ AKYOL	277
Kitap Değerlendirme - Prof. Dr. İlhami Durmuş: Bilge Kağan Kök Tigin ve Bilge Tonyukuk Sinan TARİFCİ	303
Gazi Akademik Bakış Dergisi Yayın İlkeleri	

Contents

Editorial

The Struggle Between Nomad and Settlements in the Ottoman State: The Problem of the Lost Villages

Alpaslan DEMİR..... 15

Committee Of Union And Progress Through The Penmanship Of Filibeli Ahmed Hilmi Effendi: Hikmet (April 21 1910 - September 21 1911)

Özlem KUTKAN 33

The Perception of Turkish World Union

Erdal BAY - Akmatali ALİMBEKOV - Mustafa METE - Eyüp CÜCÜK - Erhan YOKUŞ
..... 55

Global, National and Local Dynamics of Turkish Defence and Aviation Industry: The Case of Ankara

Tanyel Özelçi ECERAL..... 87

Hybrid War and Its Strategic Implications to Turkey

Oktay BİNGÖL..... 107

Regional Hegemony Quests in the Middle East from the Balance of Power System to the Balance of Proxy Wars: Turkey as Balancing Power for the Iran - Saudi Rivalry

Muharrem EKŞİ..... 133

"The Analysis of the Regional Sub-Systems" in International Relations: South and East Asia as a Regional Sub-System

R. Kutay KARACA - Müge YÜCE..... 157

Christian Corsairs in the Southern Anatolian Coasts (1604-1608)

Mikail ACIPINAR 183

CHP's Approach Towards to the Education and Employment Problem of Youth People in the Process of Transition to the Multi-Party System

Mehmet OKUR..... 209

Administrative Structure and Transportation Network in the Time of II. Abdülhamid in the Dersim Sanjak

İbrahim YILMAZÇELİK - Sevim ERDEM..... 223

Turkey's Foreign Policy towards the Middle East in the 1950's and Its Impact On Turco-Arab Relations

Mustafa Sıtkı BİLGİN..... 245

Administrative, Political and Demographic Structure of Dobruca According to the Report Dated January 1918

Süleyman ÖZBEK - Tekin ÖNAL 261

Arab League and Its Effect on the Middle Eastern and Regional Balance

Cansel POYRAZ AKYOL..... 277

Book Reviews - Prof. Dr. İlhami Durmuş: Bilge Kağan Kök Tigin and Bilge Tonyukuk

Sinan TARIFÇİ..... 303

Guideline of the Journal of Gazi Academic View

“Türk Dünyası Birliği” Algısı*

The Perception of Turkish World Union

Erdal BAY** - Akmatali ALİMBEKOV*** - Mustafa METE**** - Eyüp CÜCÜK***** - Erhan YOKUŞ*****

Öz

Bu araştırmanın amacı, bağımsız Türk devletleri, azınlık olarak yaşayan Türk toplumları ve özerk olarak yaşayan Türk toplumlarında yaşayan Türklerin, Türk Dünyası ve Türk Dünyası Birliğine ilişkin algıları ortaya koyabilmektir. Bu amaçla araştırma, betimsel tarama modeli ile desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabılır durum örnekleme yöntemiyle seçilen 415 akademisyenden oluşmaktadır. Katılımcıların Türk Dünyasına ilişkin algılarını ölçmek için veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan 20 maddelik bir “Türk Dünyası Algı Anketi” kullanılmıştır. ‘Google Formlar’da çevrim içi form olarak hazırlanan anket formu, katılımcılara e-posta yoluyla gönderilmiştir. Elde edilen veriler, SPSS 20 paket programı aracılığıyla betimleyici istatistiksel analiz yöntemleriyle analiz edilerek frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların Türk Dünyası kavramını “ortak Türk medeniyet kökeni” olarak; Türk Dünyası Vatandaşlığı kavramını ise “Türk Dünyası fertlerinin aynılıkları ve benzerliklerinden yola çıkarak ortak paydada hareket edebilme bilinci” olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca kendilerini yakın hissettikleri bu iki kavramın uygulamaya dönük gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Katılımcıların çoğunluğu Türk Dünyası ile gurur duymakla birlikte, bu gururun kaynağı olarak tarihi ve kültürel unsurları kaynak göstermektedirler. Sonuç olarak, Türk Dünyasında insanların benzer algılara sahip oldukları ve Türk Birliğinin kurulmasının gerekli, önemli ve yararlı olacağı algısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Türk Dünyası Birliği, Türk Dünyası Vatandaşlığı, Algı.

Abstract

The aim of this research is to reveal the perceptions of Turks about Turkish World and Turkish World Union living in independent Turkish states, Turkish societies living as minority and

* Makale Geliş Tarihi: 03.11.2016 Kabul Tarihi: 18.09.2017

** Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.
erdalbay@hotmail.com

*** Prof. Dr. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,
akmatali.alimbekov@manas.edu.kg

**** Yrd. Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası Tic. ve Lojistik Bölümü.
mete@gantep.edu.tr

***** Arş. Gör. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.
cucukeyup@gmail.com

***** Arş. Gör. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü. eyokus@gmail.com

Gazi

Akademik
Bakış

55

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

self-governed Turkish societies. For this purpose, descriptive scanning model was used in the research. The research group is composed of 415 academicians selected with Criterion Sampling and Convenience Sampling which are among the purposive sampling methods. "Turkish World Perception Questionnaire" including 20 open and closed-ended questions developed by the researchers in order to measure the perceptions of the participants about Turkish World Union was used as data collection. The questionnaire prepared in "Google Forms" was sent to the participants via e-mail. The obtained data were analyzed by descriptive statistical analysis methods via SPSS 20 package program and frequency and percentages were calculated. As a result of the research it has been seen that the participants perceived Turkish World concept as "the root of common Turkish civilization"; Turkish World citizenship concept as "consciousness of being able to act in the common denominator based on the sameness and similarities of the Turkish World individuals". They also think that these two concepts that they feel close to, must be implemented for practical purposes. Although the majority of the participants proud of Turkish world, they indicated historical and cultural elements as the source of this pride. In conclusion, it has been seen that the people in the Turkish World have similar perceptions and they think that the establishment of the Turkish Union is necessary, important and useful.

Key Words: Turkish World, Turkish World Union, Turkish World Citizenship, Perception

Giriş

Türk milleti şüphesiz ki insanlık tarihine yön veren, insanlık tarihini etkileyen en eski ve en önemli milletlerden biridir. Soyu Tevrat'tan ve İbn Haldun'dan nakledildiğine göre Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in Türk adındaki oğluna dayanmaktadır¹. Türkler dominant kavimler içerisinde olup, beyaz ırka mensupturlar. Ortaçağ kaynaklarında Türkler Turan tipini temsil eden Orta Asya, Maverâünehir ve diğer yakın doğu Türkleri beyaz tenli, koyu parlak gözlü, değerli yüzlü (ay yüzlü, badem gözlü), endamlı, sağlam yapılı erkek ve kadınlarıyla güzelliğe örnek insanlar topluluğu olarak nitelendirilmektedirler². Türk kelimesi ilk defa Göktürkler zamanında kullanılmış olup, zamanla Türk soyuna mensup ve Türkçe konuşan bütün toplulukların genel adı olmuştur. Türk kelimesinin isim olarak türeyen, çoğalan; sıfat olarak güçlü, kuvvetli, olgun anlamına geldiği bilim adamları tarafından kabul edilmektedir. Türklerin anayurdu olarak Türkistan (Orta Asya) gösterilmektedir. Türkistan (Orta Asya)'nın neresi olduğuyla ilgili olarak bilim adamları arasında net bir görüş yoktur. Ancak yapılan araştırmalardan elde edilen veriler, coğrafi alan olarak Altay Dağları'nın kuzeybatısı, Tanrı Dağları'nın kuzeyi, Aral Gölü'nün çevresi ve Hazar Gölü'nün doğusu olduğunu ortaya koymaktadır³.

Türkler, dünya üzerinde birden çok devlet kurmuş ve günümüzde dünyanın da gözünün olduğu coğrafyalarda hüküm sürmüş nadir milletlerden bi-

1 Zekeriya Kitapçı, *Yeni İslam Tarihi ve Türkler*; Dizgi Ofset, Konya 2001.

2 İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milli Kültürü*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1999.

3 Muhammet Şahin, *Türk Tarihi ve Kültürü*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 1999.

ridir. Bunun temel sebebi toplum olarak göçmen bir yapıya sahip olması ve özellikle tarihinde belirli dönemlerinde coğrafi mekân değişikliği yapmasından kaynaklandığı söylenebilir. Her millette olduğu gibi Türklerde de kültürü oluşturan temel öğelerden biri de mitolojidir. Türk mitosuna baktığımızda Türk tarihi bir soykırımla başlar. Bu soykırımın ilk görüleceği yer, efsanelerden biri olan kurttan türeyiş efsanesidir. Buna göre Türklerin hepsi Çinliler tarafından öldürülür. Yalnızca biri sağ kalır ve Türkler adı İdikut olan bu Türk'ten türerler. Destanlar ve efsaneler tarihi yansıtmaz, ama çeşitli sembollerle tarihi yansıtmaya yoluna giderler. Bu efsaneden anlaşılacağı üzere, Türkler tarihe kötü başlar. Türkler, tarihin ilk dönemlerinde Türkistan'da hayatını devam ettiren, daha sonraki devirlerde Türkistan'dan ayrılıp, Anadolu'ya gelirler ve Anadolu'da etkileri günümüze kadar devam eden bir devlet vücuda getirirler. Bir göçler tarihi olan Türk tarihinde, 16. yüzyılın ortalarında Kazan Hanlığı Ruslar tarafından işgale uğrar, 17. yüzyılda Osmanlı Devleti Viyana önlerinde bozguna uğrar, 18. yüzyılda hızlanan olaylar 20. yüzyılı Türkler için kara bir yüzyıl hâline dönüştürür. Bu yüzyılda Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde yapılan Millî Mücadele ve ardından İstiklâl Savaşı'na kadar Türkler hep kaybeder ve göçerler⁴.

Dünyanın farklı yerlerinde büyük sıkıntılar içerisinde varlıklarını sürdüren Türkler birbirleriyle hiçbir zaman bağlarını koparmamışlardır. Bundan dolayı kültürel anlamdaki birliktelik, bazı olumsuz durumlarla karşılaşılmasına rağmen doğal olarak devam etmiştir. Osmanlı Devleti içindeki aydınların siyaset, dil ve edebiyat alanındaki çalışmaları devlet dışındaki Türklerin varlığını gözler önüne sermiştir. 19. yüzyılın başlarında Yusuf Akçura'nın “Üç Tarz-ı Siyaset” makalesinde “Dış Türkler” konusu dikkatlere sunulmuş, “Tevhid-i Etrak” düşüncesiyle gün yüzüne çıkmıştır⁵. Türkiye Cumhuriyeti Devleti yıllarında özellikle Türkistan'daki “Dış Türkler” konusu ile ilgili Atatürk'ün herkes tarafından bilinen aşığıdaki düşünceleri çok önemlidir:

“Bugün Sovyetler Birliği dostumuzdur, komşumuzdur, müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat yarın ne olacağını kimse bugünden kestiremez. Tıpkı Osmanlı gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan gibi parçalanabilir, ufalanabilir. Bugün elinde sınıksız tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manevi köprüleri sağlam tutarak. Dil bir köprüdür... İnanç bir köprüdür... Tarih bir köprüdür... Köklerimiz imneli ve olayların bölüdüğü tarihimiz içinde bütünleşmeliyiz. Onların bize yaklaşmasını beklememeliyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gerekir.”

29 Ekim 1933, Çankaya Köşkü

4 Ahmet Buran, *Kurşunlanan Türkoloji*, Manas Yayınları, Elazığ 2007, s. 19-21.

5 Ahmet Bozdoğan, *Romanda Türkiye Dışındaki Türk Dünyası*, Akçağ Yayınları, Ankara 2008, s. 15-27.

Görüş

Akademik
Bakış

57

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

Türkiye’de “Dış Türkler” ile ilgili bu gelişmeler yaşanırken 21 Aralık 1991 yılında gerçekleştirilen Alma Ata Zirvesi’nde, Bağımsız Devletler Topluluğu kurulması kararı alınır. Birlik’teki beş Türk devleti olan Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan bağımsızlıklarını ilan eder. Bunun sonucu olarak Türkiye’de “Dış Türkler” ve “Türk Dünyası” mevzuu daha çok kullanılır hâle gelmiştir⁶.

Günümüzde ise “Türkiye Dışındaki Türkler” ve “Türk Dünyası” kavramları “Dış Türkler” kavramı yerine kullanılmaktadır⁷. Türk Dünyası, bazılarına göre 20. yüzyılın sonları ve 21. yüzyılda tüm Türk halkları için kullanılan coğrafi ve kültürel bir kavramdır. Bu görüşe rağmen Türk Dünyasının sınırlarının hangi kriterlere göre (soy, dil, bağımsızlık vb.) belirleneceği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır⁸.

Oldukça geniş bir coğrafya alanını kapsayan Türk Dünyası içinde en batıda Kosova, Karadağ, en doğuda Moğolistan yer alır. Bu kavram Türkiye, KKTC, Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan ve Kırgızistan gibi tüm bağımsız yedi Türk devletlerini, Doğu Türkistan, Tataristan, Çuvaş, Başkurdistan, Saha-Yakutistan, Altay, Karaçay, Balkar gibi yarı özerk bölgeleri ve dünyanın her yerinde Türk halklarının yaşadığı bölgeleri ifade eder. Uçar’a göre Türk Dünyası dört farklı şekilde sınıflandırılabilir⁹:

1- Bağımsız Türk devletleri (Türkiye, KKTC, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan)

2- Özerk olarak yaşayan Türk devletleri/toplulukları (Altay, Başkurdistan (Başkurdistan), Çuvaşistan, Dağıstan, Gagauz (Gökoğuz) Yeri, Hakas, Kabartay-Balkar (Malkar), Karaçay-Çerkez, Kırım, Tataristan, Tuva, Uygur Özerk Bölgesi (Doğu Türkistan), Yakutistan (Saka, Saha Eli)

3- Azınlık olarak yaşayan Türk toplulukları (Afganistan, Bulgaristan, Irak, İran, Kosova, Makedonya, Moğolistan, Rusya, Suriye, Tacikistan, Yunanistan)

4- Göç yolu ile başka ülkelere yerleşen Türk toplulukları (Avustralya, ABD, Avrupa ülkeleri, Kanada, S. Arabistan ve diğer Ortadoğu ülkeleri ve Kuzey Afrika ülkeleri)

Yukarıda görüleceği üzere Türklerin yedi kıtaya yayılmış olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu geniş alan içinde bugün için yedi bağımsız

6 Ahmet Bozdoğan, a.g.e., s. 15-27. Ayrıca araştırmanın bu bölümü yazarın, TÜRKSAV (Türk Dünyası Yazarlar ve Sanatçılar Vakfı) Türk Dünyası 25 Yıllığı olarak hazırlanan kitapta yer alan “Niçin Türk Dünyası Vatandaşlığı” başlıklı makalesinden alınmıştır. Bkz. *TÜRKSAV, Türksav Türk Dünyası 25 Yıllığı Tahliller, Değerlendirmeler, Öngörüler, Özeleştiriler*, Yay. Haz.: Mehmet Seyfettin EROL ve Yavuz Güler, Akçağ Yayınları, Ankara 2016, s. 101-109.

7 Ahmet Bozdoğan, a.g.e., s. 15-27.

8 Mete Alım, “Coğrafya eğitimi öğrencilerinin Türk Dünyası Algıları (Atatürk Üniversitesi Örneği)”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, VI/2, 2009, s.574-586; Fuat UÇAR, *Dış Türkler*, Fark Yayınları, Ankara 2007.

9 Fuat Uçar, a.g.e.

Görüş

ve çok sayıda yarı bağımsız ya da bağımlı Türk ülkeleri bulunur. Bu ülkelerin toplam yüzölçümü 4,899.178 km²’yi bulmaktadır. Rusya Federasyonu’ndaki özerk cumhuriyetlerin yüzölçümü ise 3,8 milyon km² kadardır. Bunlara Türkiye ve Doğu Türkistan’ın da ilave edilmesiyle, Türk Dünyası’nın toplam alanı 12 milyon km² ye ulaşır. Bu alan Avrupa kıtasının alanından hayli fazladır. Türk Dünyası’nın toplam nüfusu ise yaklaşık 300 milyon olarak ifade edilmektedir¹⁰.

Bu bölünmüşlüklere rağmen, toprak anlamında bütünleşme olmasa bile Türklerin eğitim, kültür, tarih, ekonomi gibi alanlarda ortak paydada hareket etmeleri çok önemlidir. Bu anlamda romantik bir düşünceye sahip olmandan ortak paydada hareket edebilme kapasitesinin gelişimi için Atatürk’ün de belirtmiş olduğu dil, tarih, eğitim ve ekonomi alanlarında köprülerin kurulması gerekmektedir. İsmail Gaspıralı’nın “**Dilde, İşte, Fikirde Birlik**” düsturu bu noktada çok önemlidir. Bunların yanı sıra Orta Asya ile Türkiye arasındaki güçlü bir ilişkinin 21. Yüzyıldaki tüm siyasal dengeleri etkileyeceği de aşîkârdır¹¹.

Türk halklarının ruh birliği ve onun korunmasını tavsiye eden dersler yazılı ve sözlü eserlerinde, örf-adetlerinde, sanat ve resimlerinde de görünmektedir. Bazı kaynaklara göre Türk adı sadece bir ulusun değil siyasi bütünlüğü oluşturan soydaş halkların tamamının adıdır. Onlar bu ad ile (‘Türk budun’: Türk boyları birliği, ‘Türk eli’: Türk ülkesi) kendi zamanlarındaki Türk yazıtlarında ve eski Çin, Bizans, İran, Arap ve Tibet yazmalarında da yer almaktadır¹². S.G. Klyashtorniy’e göre ‘İmparatorluk kurulması eğilimi konusu bizim dikkatimizi 3.yy. Hunlarına çekmektedir. 576 yıl boyunca Mançurya’dan Sri Derya’ya, Kafkaslardan Kerîç Boğazı’na kadar yayılan Türk imparatorluğu en eski Avrasya İmparatorluğu olmuştur. Bu devlette bölgesel eğilimlerden çok imparatorluk eğilimi görülmektedir. Bu durum ekonomik, kültür, sosyal ve siyasal yapı, ideoloji ve ana dili konularında da kendini hissettirmiştir. Böylece Avrasya çevresinde özgün ve farklı olarak benzersiz kültürel değerler kök salmaya başlamışlardır¹³. Yazarın düşüncesine göre buna Türk Medeniyeti denilmesi için tam bir haklılık vardır. Kırgız şecerelerinde ‘bir atanın çocuklarıyız, kökü bir Türk balalarıyız, toprağımız bir’ sözlerine sık sık rastlanır. Hangi boy ele alınırsa alın-sın en nihayetinde ‘Türk Ata’ya bağlandığı görülür. Manas Destanı’nda yeni kuşaklara eski ataları olan Türk halklarının kardeş ve akraba oldukları, onlarla daima birlik ve uyum içinde yaşamalarının gerekliliği hatırlatılarak gelmektedir. Buna misal olarak destanın içeriğinde fazlasıyla kullanılan aşağıdaki sözler verilebilir; ‘Altay’da Kazak da Türk’, ‘İlelebet yaşayan da Türk, düşündüğün dünür de Türk’, ‘Rum’da yaşayan Türk’, ‘Türkistan ata yurdumuz’, ‘Kadim Türk’tenim

10 Kamile Gülüm vd., “Üniversite Öğrencilerinin Türk Dünyası Algısı ve Bilgi Kaynakları”, *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, V/18, 2013, s. 69-79.

11 M.Seyfettin Erol, *Hayalden Gerçeğe Türk Birleşik Devletleri*. İrfan Yayıncılık.1999, s.59.

12 Lev Nikolayeviç Gumilyov, *Ancient Turks*, Moscow 1967, s. 114.

13 S.G. Klyashtorniy, *History of Central Asia and the Monuments of Runic Letters*, St. Petersburg 2003, s. 560.

dedi', 'Türkün hepsi ayağa kalktı', 'Atanız Türk'tür', 'O tükenmez Türk', 'Türkün hepsi gelerek', 'Soyun Kırgız Türk diyerek', 'Türkün soyu uludur' vb.¹⁴.

Türk halklarının aynı medeniyetin mirasçıları olduğu Orhun ve Yenisey yazıtlarında da tasdik edilmiştir. Ercilasun¹⁵'un belirlediği gibi, 'geçmişteki dedelerimizin bilinliğine şaşmamak mümkün değildir. Avrupalı Türkolog ve tarihçilerinin çoğu eski Türk kağanlarının hanedanının Türk olduğunu kabul etmekten kaçınmışlardır. Orhun-Yenisey yazıtlarındaki ifadeler tarihimizi ve hakikati taşa işlenmişçesine açıklamaya aracı olmuştur. Bu yazılar tarihimizin uzak yıllarından bize kim olduğumuzu anlatmaktadır. Bu halk ne zaman zor şartlar altında kalsa bir araya gelmişlerdir. Yazıtlar bizim aynı kökenden gelen kökü bir Türk halkları olduğumuzu gösteren pasaport, birliğimizi pekiştiren güçtür.

Bilindiği gibi Türk halklarını birbirinden ayırarak bölmek, onların köklerinin bir olduğunu unutturmak, kardeşliklerini bozmak amacıyla birçok hilelerin ve çalışmaların yapılması geçmişten bugüne devam edegelmiştir. Bu nedenle yazıtlarda tarihi gidış fark edilmektedir: "biz iç-dış bir olalım, ince şeylerin koparılması kolay olur, inceler kalın olursa kopartması ve bölmesi zor olur"¹⁶. Türk halklarının birliğine çağırın bu çağrı bugün hala aktüelliğini yitirmemiştir.

Türk halklarının kendilerini kendilerine tanıtmada konusunda yazılı kaynakların en öne çıkanı Kaşgarlı Mahmud'un Türk Dilleri Sözlüğü'dür. *Türklerin bölüm ve boylarının hikayeleri hakkında hikayeler* bölümünde yazar "Ben Türk, Türkmen, Oğuz, Çiğil, Yağma, Kırgızların şehir, kışlakların ve yaylalarını yıllar boyu gezdim, onların sözlerini, atasözlerini topladım, bir düzene soktum, yok olmayan bir miras olarak kalması için kitap olarak yazdım" diyerek Türk halklarının organik birliğindeki kültür olarak öğrenmenin büyük yerini göstermiştir. Gerçekten de Divan, tanınmış dilbilimci A.N. Kononov'un dediği gibi; 11. yüzyıldaki Türklerin yaşamına dair onların ekonomik kültürünün parçaları, yaşam yerleri hakkında, ulus ve yer adları, boyların bölümleri, akrabalık terimleri, devlet adamlarının Türklerdeki titrleri, ev hayvanları ve kuşları, hayvancılık ve tarımda kullanılan terimler, yiyeceklerin adları, astronomi terimleri, gün, ay ve yıl gibi takvim terimleri, coğrafya terminolojisi, şehirler, hastalık ve ilaçların adları, anatomi terimleri, tarihi ve mitolojik kahramanların isimleri, dini ve ahlaki terminoloji gibi birçok yönden kapsayıcı bir derlemedir¹⁷. Demek ki Kaşgarlı Mahmud Türk nesillerinin atalarının medeniyetini unutmaması için Türklerin yaşadığı bölgeleri gezmiş, dil ve medeniyet geleneklerinin bütün modellerini mümkün olduğunca toplayarak bilinliğin ve mahir eğitimciliğin gerçek bir örneğini göstermiştir.

14 Akmataliyev Alımbekov, "Manas" dastanynda tyrk sozynyň maanisi // Tyrk tsivilizatsiyasynyň dynnolyk tsivilizatsiyalar ichindegi horde, Bishkek 2004, s.497 – 501.

15 Ahmet Bican Ercilasun, Tyrk tsivilizatsiyasynyň kalyptanyshynda Jean önygyshynda zhazuu tilinin rolu // Tyrk tsivilizatsiyasy Jean mamleketetik Salta flights, Bishkek 2004, s.93-101.

16 Orkhon-Yenisey tekstleri (1982), Frunze, "İlim" 239.b.

17 Andrey Nikolayevich Kononov, "Mahmud Kashgar and his Divan lugat al-Turk" *Soviet Turkology*, I, 1972, s.16-77.

Günümüz yetişkin bireylerinin kendi dedelerinin ve milletinin kültürel geleneklerinin mirasçısı olarak görmesi şarttır. Bu gerekliliği 20. yy. önemli Türk eğitimci ve düşünür G.N. Volkov “Hafızasız tarih olmaz, tarih olmadan gelenek olmaz, geleneksiz medeniyet olmaz, medeniyetsiz eğitim olmaz, eğitim olmadan birey olmaz, birey olmadan ulus olmaz” sözleriyle ortaya koymuştur¹⁸. Kati inancımıza göre Türk Dünyası gençlerinin değerleri, kendi milletlerinin manevi değerleri ve genel Türk Dünyasının değerleri ile harmanlanması şarttır. Denizler ırmaklardan oluştuğu gibi Türk Dünyası da Türk soylu halkların bütününe kültür ve geleneklerinden oluşmaktadır. İşte gerçek anlamda güçlü ve zengin olan bu birlikteliktir¹⁹.

Yukarıda açıklanmaya çalışılan Türk birliği olgusunu gerçekleştirebilmek için Türk Dünyası olarak tabir ettiğimiz toplumların ortak paydada hareket etmeye yönelik algılarının belirlenmesi oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca bu algılar ekonomik, siyasi, eğitim vb. alanlarda atılacak olan adımların belirlenmesi için çok önemlidir. Dünyada birçok devlet, politikalarını belirleme noktasında algı araştırmaları yaptırmaktadır. Bu nedenle Türk Dünyasının ortak paydada hareket edebilme kapasitesinin gelişmesi ülküsünde olan her kesimin bu tür algı araştırmalarını sürekli olarak gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu tür araştırmalar karar vericilere gerçekçi çözüm önerileri, karar seçenekleri ve politikalar oluşturmada katkılar sağlayabileceklerdir.

Türk Dünyası olarak nitelendirdiğimiz varlığın kendisini oluşturan unsurlarca nasıl algılandığına bakıldığında aslında elde çok veri olmadığı, daha anlamlı bir tespit ve nitelikli bir söyleme ulaşmak için ancak tüm Türk toplulukları arasında kapsayıcı bir bilimsel araştırmaya ihtiyaç duyulduğu görülmektedir²⁰. Her ne kadar somut olarak “Türk varlığı” ve buna ilişkin ortak bir bilincin mevcudiyeti bilinse de bu algının somut olarak tanımı ve boyutlarının saptanması gerekmektedir.

Alanyazın incelendiğinde Türk Dünyası algısı ile ilgili çok sınırlı sayıda ve dar kapsamlı araştırmaların olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda, üniversite öğrencilerinin Türk Dünyası ile ilgili bilgi düzeylerini ve algılarını ve bu bilgileri hangi kaynaklardan edindikleri²¹; sınıf öğretmeni adaylarının Türk Dünyası algısı²²; Türk yazılı basınında Türk Dünyası²³; Coğrafya eğitimi öğren-

18 Gennady Nikandrovich Volkov, *Ethnopedagogics: Proc. For Students, Environments, and Higher Ped. Proc. Institutions*, Publishing Center Academy, 1999, s.168.

19 Akmatiev Alimbekov, “Türk tildyy elderdin Ortok pedagogikalyk murastaryn izildoo problemalary // OshMUnun zharchysy”, *Psychology-pedagogy ilimler seriyasy*, 1/2, 2002, s.134-139.

20 Can Ünver, “Türk Dünyasının Ortak “Türklük Algısı” Sorunu”, 2014, 24 Ekim 2016, <http://eko-avasya.net/duyuru.aspx?did=135&Lang=TR>

21 Kamile Gülüm vd., a.g.m. s. 69-79.

22 Serdarhan Musa Taşkaya, “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türk Dünyası Algısı”, *Researcher: Social Science Studies*, 11/2, 2014, s.44-55.

23 Cavanşir Gadimov, “Türk Yazılı Basınında Türk Dünyası”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler

cilerinin Türk Dünyası Algıları²⁴; 7. sınıf öğrencilerinin zihin haritasında Türk Dünyası algısı²⁵ şeklinde olduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı da Pan-Türk bir anlayış dışında, Türk Dünyasında yaşayan Türklerin “Türk Dünyası” algılarını belirlemektir. Türk Dünyasının ayrıntıları, benzerlikleri ve farklılıkları vardır. Bu özelliklerin sonucunda algının ortaya çıkarılması önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, katılımcıların “Türk Dünyası, Türk Dünyası Birliği ve Türk Dünyası Vatandaşlığına” ilişkin algılarını ve değer yargılarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- 1- Türk Dünyası algısı (kavramsal) nedir?
 - 1.1. “Türk Dünyası”
 - 1.2. “Türk Dünyası Vatandaşlığı” denilince ne akla gelmektedir?
- 2- Türk Dünyası birlikteliğine ilişkin görüşler nedir?
 - 2.1. “Türk Dünyası Birliği”nin ve Türk Dünyası Vatandaşlığının gerekliliği,
 - 2.2. Türk Dünyası Birliğinin başarılı olmasının yolları,
 - 2.3. Türk Dünyası Birliğinin diğer güçlerle karşılaştırılması ve
 - 2.4. Türk Dünyası Birliğinin faydalarına ilişkin görüşler nedir?
- 3- Türk Dünyasına ilişkin bilişsel farkındalık düzeyi nedir?
 - 3.1. Bilgi düzeyine ilişkin öz yeterlilik,
 - 3.2. Bilgi edinme yolları ve
 - 3.3. Bilgi edinme yollarının yeterliliğine ilişkin görüşler nedir?
- 4- Türk Dünyası imajına ilişkin görüşler nedir?
 - 4.1. Türk Dünyasıyla gurur duyma durumu ve gerekçesi,
 - 4.2. Türk Dünyası devletlerinin imajı ve
 - 4.3. Yaşanılan ülkenin Türk Dünyasının özelliklerine uyumuna ilişkin görüşler nedir?
- 5- Türk Dünyası ile etkileşimler nedir?
 - 5.1. Türk Dünyasında bulunma durumuna ilişkin “isteklilik” ve
 - 5.2. Türk Dünyasında “bulunma durumu ve sebebine” ilişkin görüşler nedir?
 - 5.3. Eş ve arkadaş seçimi yapılacak olsa hangi Türk Dünyası ülkesi daha çok tercih edilmektedir?

Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, İstanbul 2008, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi).

24 Mete Alım, a.g.m., s.574-586.

25 Hülya Karaçalı, “7. Sınıf Öğrencilerinin Zihin Haritasında Türk Dünyası Algısı” Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara 2012, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

5.4. Olası Türk Dünyası Birliği’ndeki diğer ülkelere mensup insanların kendi ülkelerine yerleşmesine ilişkin görüşler nedir?

6- Türk Dünyasına ilişkin genel tutumlar nedir?

7- Türk Dünyasına ilişkin algının farklı değişkenler açısından incelenmesi nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma genel (betimsel) tarama modelindedir. Tarama araştırmaları, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre örneklemenin daha büyük olduğu araştırmalardır²⁶. Ayrıca araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Tarama modelinin bir türü olan genel tarama modeli ise; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da bir örnekleme üzerinde yapılan taramalardır²⁷. Bu araştırmada da akademisyenlerin Türk Dünyası, Türk Dünyası Birliği ve Türk Dünyası Vatandaşlığına ilişkin algıları genel tarama modeli ile ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Katılımcıların belirlenmesinde ölçüt, en az üniversite mezunu olmalarıdır. Bu sayede, bulguların daha bilimsel olabileceği düşünülmüştür. Diğer yandan kolay ulaşılabilirlik göz önünde tutularak hazırlanan Google Formlar’da çevrim içi anket olarak hazırlanan form akademisyenlere uygulanmıştır.

Çalışma kapsamında derinlemesine bir araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında, bilgi açısından zengin durumların seçildiği amaçlı örneklem kullanılmıştır. Araştırmada evren-örneklem seçimi yönüyle tüm akademisyenlerin Türk Dünyasına ilişkin algı ve görüşlerini tam olarak temsil etme iddiasında olmamakla birlikte; daha eğitilmiş, dünyaya daha açık ve farklı milletten insanların bir araya geldiği üniversite ortamında en az lisans öğrenimini tamamlamış bireylerin evren olarak belirlenmesinin araştırma bulguları temelinde ayrı bir avantaj yarattığı düşünülmektedir. Bu anlamda, araştırma; Türk Dünyası hakkında fikir sahibi ve eğitilmiş bir topluluğun düşüncelerini yansıtmak bakımından önemli veriler içerdiği söylenebilir.

Araştırmanın çalışma grubundaki katılımcılara ilişkin betimsel bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

26 Şener Büyüköztürk, “Anket Geliştirme”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, III/2, 2005, s. 225.

27 Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006.

Tablo 1: Çalışma grubuna ilişkin betimsel bilgiler

	n	%	
Ülke	Türkiye Cumhuriyeti	224	54,0
	Kosova Cumhuriyeti	55	13,3
	Kazakistan	51	12,3
	Azerbaycan	23	5,5
	Bulgaristan	15	3,6
	Makedonya	15	3,6
	Kırgızistan	9	2,2
	Moğolistan	4	1,0
	Diğer	19	4,5
	<i>Toplam</i>	<i>415</i>	<i>100</i>
Cinsiyet	Erkek	232	55,9
	Kadın	175	42,2
	Belirtilmemiş	8	1,9
	<i>Toplam</i>	<i>415</i>	<i>100</i>
Yaş Aralığı	20-25	39	9,4
	26-30	68	16,4
	31-35	74	17,8
	36-40	71	17,1
	41-45	62	14,9
	46-50	36	8,7
	51 ve üzeri	58	14,0
	Belirtilmemiş	7	1,7
	<i>Toplam</i>	<i>415</i>	<i>100</i>

Tablo 1’de görüldüğü üzere, çalışma grubunda yer alan toplamda 415 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların mensup olduğu ülkelere bakıldığında %54’ü Türkiye (n=224), % 13,3’ü Kosova Cumhuriyeti (n=55), %12,3’ü Kazakistan (n=51), %5,5’i Azerbaycan (n=23), %3,6’sı Bulgaristan (n=15) ve Makedonya (n=15), %2,2’si Kırgızistan (n=9), %1’i Moğolistan (n=4) olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışma grubunda belirtilen ülkelerin dışındaki ülkelerden %3,1 (n=13) ve mensubu olduğu ülkeyi belirtmeyen %1,4 (n=6) katılımcı bulunmaktadır.

Çalışma grubunun cinsiyetine ilişkin veriler incelendiğinde %55,9’unun erkek, % 42,2’sinin kadın olduğu görülmektedir. Anket formundaki cinsiyet bilgisi alanını boş bırakanların genel toplam içindeki oranı ise %1,9 (n=8)’dur.

Çalışma grubundaki katılımcıların genel toplam içerisindeki yaş aralığına ilişkin dağılımlara bakıldığında, 20-25 yaş arası 39 (%9,4), 26-30 yaş arası 68 (%16,4), 31-35 yaş arası 74 (%17,8), 36-40 yaş arası 71 (%17,1), 41-45 yaş arası 62 (%14,9), 46-50 yaş arası 36 (%8,7), 51 yaş ve üzeri 58 (%14) katılımcı bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla 31-40 yaş yetişkin yaş grubu, en fazla oranı sahip grup olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca yaş aralığını belirtmeyen 7 (%1,7) katılımcı bulunmaktadır.

Katılımcıları mesleklerine göre dağılımları incelendiğinde ise %44,8’lik bir oranla (n=186) akademisyenlerin çoğunluğu oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Gazi

Bu dağılımda öğretmenler %30,8’lik bir orana (n=128), öğrenciler ise %10,1’lik bir orana (n=42) sahiptir. Diğer mesleklerde çalışanların oranı ise %11,6 (n=48)’dir. Anket formundaki meslek bilgisi alanını boş bırakanların genel toplam içindeki oranı ise %2,7 (n=11)’dir.

Bazı katılımcıların konunun hassasiyetinden dolayı birtakım kişisel bilgileri gizledikleri tespit edilmiştir. Özellikle eğitim durumu ve ülke gibi seçenekleri boş bırakmayan katılımcıların verdikleri cevaplar analiz edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada çalışma grubundaki katılımcıların Türk Dünyası, Türk Dünyası Birliği ve Türk Dünyası Vatandaşlığına ilişkin algılarını ölçmek için veri toplama aracı olarak, kapalı uçlu sorulardan oluşan bir “Türk Dünyası Algı Anketi” geliştirilmiştir. Anket; sosyal bilimlerde geniş bir kitlenin düşüncesini ve eğilimini ortaya çıkarmak için veri toplamak aracı olarak sıklıkla kullanılan ve kısaca soru listesi olarak adlandırılan veri toplama yöntemlerindedir (Büyüköztürk, 2005, s. 133). Kapsamlı bir alanyazın taraması ve katılımcıların kendi görüşlerine göre başlangıçta 36 sorudan oluşan bir anket formu oluşturulmuştur. Anketin hazırlanması aşamasında farklı konularla ilgili daha önce yapılan anket çalışmaları incelenmiş ve anketin amacına ulaşması için en doğru soruların seçilmesine özen gösterilmiştir.

Oluşturulan taslak formun dil geçerliliği için Türkçe, Rusça ve Kırgızca dil uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Kapsam geçerliliği için de ilgili alana yönelik çalışmaları bulunan uzmanlara (2 profesör, 2 doçent doktor, 2 yardımcı doçent doktor) gönderilmiştir. Uzmanların görüş ve değerlendirmeleri sonucunda ankette yer alan ve ölçülmek istenen özelliğe ait olmayan sorular belirlenmiş, bazı sorular düzeltilmiş, bazıları da anketten çıkarılmıştır. Son haliyle, anket formunda 20 madde yer almıştır. Akabinde, anket formuyla ilgili ön uygulama yapılmıştır. Sonuç itibarıyla, anket formu asıl uygulama için son haline kavuşturulmuştur.

Google’ın anket formları hazırlamak için geliştirilen çevrim içi ortamında, üç (3) farklı dilde (Türkçe, Kırgızca ve Rusça) hazırlanan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların, yaşadıkları ülke, uyruk cinsiyet, yaş ve meslek ile ilgili kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır (6 soru). Anket formunun ikinci bölümünde ise katılımcıların Türk Dünyasına ilişkin algılarını belirlemeye yönelik maddeler bulunmaktadır (20 madde). Çevrim içi anket formu tüm bu sorulara ve maddelere yönelik seçeneklerin işaretlenebilmesine fırsat verecek şekilde düzenlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama aracı olarak Google Formlar’da çevrim içi anket formu olarak hazırlanan form, araştırmamanın çalışma grubundaki akademisyenlere e-posta yo-

Gazi

Akademik
Bakış

65

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

luyla gönderilmiş ve anketi uygulamaları istenmiştir. Ayrıca her ülkeden bu akademisyenlerin önde gelen temsilcileriyle telefon veya e-posta yoluyla iletişime geçilerek anket formu uygulaması için en az lisans mezunu, ilgili kişilere ulaştırmaları ve uygulamalarını sağlamaları istenmiştir. Bu yöntem sayesinde kısa sürede birçok ülkeden akademisyene ulaşılmıştır. Geniş bir kitleden standart bir ölçme aracı (çevrim içi anket formu) ile toplanan bu veriler seçilen kitlenin eğilim, düşünce ve tutumlarını yansıtmaktadır.

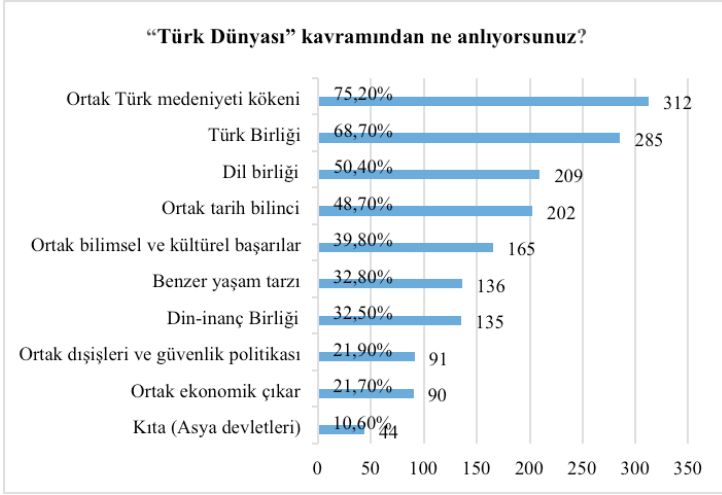
Veri Analizi

Google Formlar'da çevrim içi anket formu yoluyla elde edilen veriler, 20.00 SPSS paket programı aracılığıyla betimleyici istatistiksel analiz yöntemleriyle analiz edilerek frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Sonrasında katılımcıların Türk Dünyasına ilişkin algıları ve değer yargıları frekans ve yüzde olarak betimlenmiştir.

Bulgular ve Yorum

1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

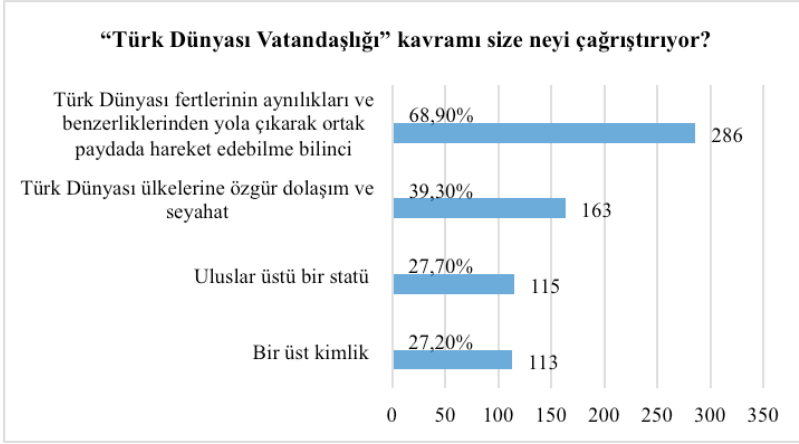
Bu bölümde katılımcıların "Türk Dünyası ve Türk Dünyası Vatandaşlığı" kavramlarından ne anladıkları sorusuna verdikleri cevaplar incelenmiştir. Elde edilen veriler aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.

Grafik 1: Türk Dünyası Algısı

Katılımcıların %50'den fazlası Türk Dünyası kavramı ile ortak Türk medeniyet kökeni, Türk birliği ve dil birliği ifadelerini anlamaktadır. En az ise kıta (Asya devletleri) anlaşılmaktadır. Katılımcılar Türk Dünyası kavramını tarih ve kültür bağlamında değerlendirmektedir.

Gazi

Grafik 2: Türk Dünyası Vatandaşlığı kavramı

Katılımcıların %68,9'u "Türk Dünyası Vatandaşlığı" kavramından Türk Dünyası fertlerinin aynılıkları ve benzerliklerinden yola çıkarak ortak paydada hareket edebilme bilincine ulaşmayı anlamaktadır (n=286). Katılımcıların %39,3 Katılımcıların %27,2'si ise bir üst kimlik olarak görmektedir.

Araştırmada Türk Dünyası algısı olarak ortak Türk medeniyet kökeni, Türk Birliği, dil birliği, ortak tarih bilinci gibi algılar ortaya çıkmıştır. Bu görüşler dünyanın neresinden olursa olsun tüm Türklerin benzer algıya sahip olduklarını göstermektedir. Araştırmanın en önemli boyutlarından biri "Türk Dünyası Vatandaşlığı" algısıdır. Araştırma ekibi tarafından "Türk Dünyası Vatandaşlığı ders programı geliştirilmesi" isimli bir proje sürdürülmektedir. Bu projenin amacı aynılıkları, benzerlikleri ve farklılıkları olan Türklerin ortak payda da hareket edebilme kapasitesinin gelişimine katkı sağlamaktır. Bunun sağlanabilmesi içinde vatandaşlık konusunda ortak algının olması gereklidir. Çalışmada büyük çoğunluğun vatandaşlık algısının ortak paydada hareket edebilme algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Avrupa Birliğinde "Avrupa Vatandaşlığı" oluşturmaya yönelik çalışmalar olmuştur. Avrupa ile Türk Dünyası Vatandaşlığı arasında çok ciddi farklılık vardır. Avrupa Birliği Vatandaşlığında farklılıklardan yola çıkarak ortak paydada hareket edebilme; bizde ise aynılıklardan, benzerliklerden yola çıkarak ortak payda da hareket edebilme düşüncesi vardır.

2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde katılımcılara Türk Dünyası birlikteliğine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Bu bağlamda katılımcılardan Türk Dünyası birliğinin gerekliliği ve faydaları, diğer dünya güçleri ile karşılaştırılması ve bu birliğin başarılı olmasının yolları ile ilgili görüşleri istenmiştir. Elde edilen veriler aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.

Gazi

Akademik
Bakış

67

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

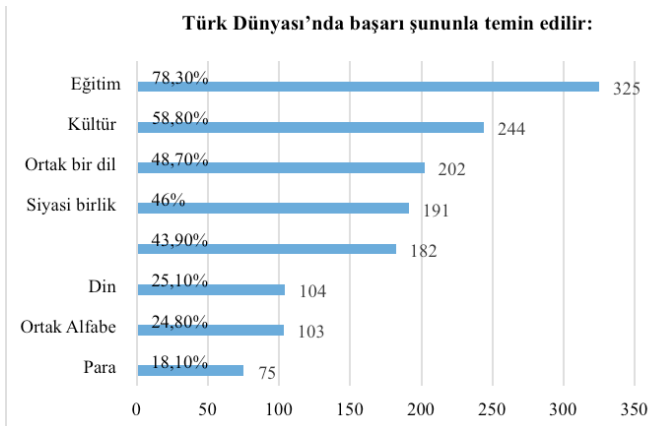
Grafik 3: Türk Dünyası Birliği'nin Kurulmasının Gerekliliği

Katılımcıların %93'ü Türk birliğinin kurulması gerekli olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların %7'si ise birliğin kurulmasına karşı çıkmaktadır.

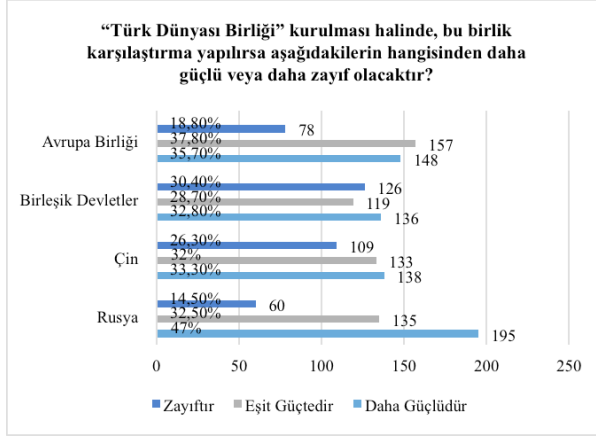
Grafik 4: Türk Dünyası Vatandaşlığının Oluşturulmasının Gerekliliği

Avrupa Birliği Vatandaşlığı gibi bir vatandaşlık sisteminin olması fikri ise katılımcıların %91'i tarafından desteklenmektedir. Katılımcıların %9'u ise bu düşünceyi desteklememektedir.

Grafik 5: Türk Dünyası'nda başarı temini

Katılımcılar Türk Dünyasında başarının sağlanmasında ortak eğitim programları, kültür ve ortak bir dil uygulamalarının etkili olacağını düşünmektedirler.

Grafik 6: Türk Dünyası Birliğinin gücü

Katılımcıların çoğunluğuna göre Türk Dünyası Birliği diğer ülke ve birliklerden (Rusya, Çin, Birleşik Devletler ve Avrupa Birliği) en az eşit güçte veya güçlü olacaktır. Olası Türk Dünyası Birliği, Avrupa Birliği ile karşılaştırıldığında katılımcıların eşit güçte olacağı yönündeki görüşleri ağır basmaktadır (%37,8). Daha sonra daha güçlü olacağı görüşü gelmektedir. ABD için en fazla görüş daha güçlü olacağı yönündedir. Bu görüşü daha zayıf olacağı ve eşit güçte olacağı görüşleri izlemektedir. Bu üç görüşün de yüzdeleri birbirine yakındır. Çin için en fazla görüş daha güçlü olacağı yönündeyken eşit güçte olacağı görüşü de buna yakın bir yüzededir. Katılımcıların çoğunluğu birliğin Rusya'dan daha güçlü olacağı şeklinde görüş belirtmişlerdir. İkinci sırada ise eşit güçte olacağı görüşü yer almaktadır. Birlik, bölgeler arasındaki uyum ve dayanışmayı sağlamak, gelir eşitsizliklerini ve potansiyel farklılıklarını azaltmak ve ekonomik bütünleşmeyi sağlamak için Ortak Pazar politikasına ihtiyaç duymalıdır. Bu çerçevede, üye ülkeler arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıkları gidermek amacıyla Türk Dünyası ortak pazar politikası oluşturulmalıdır²⁸.

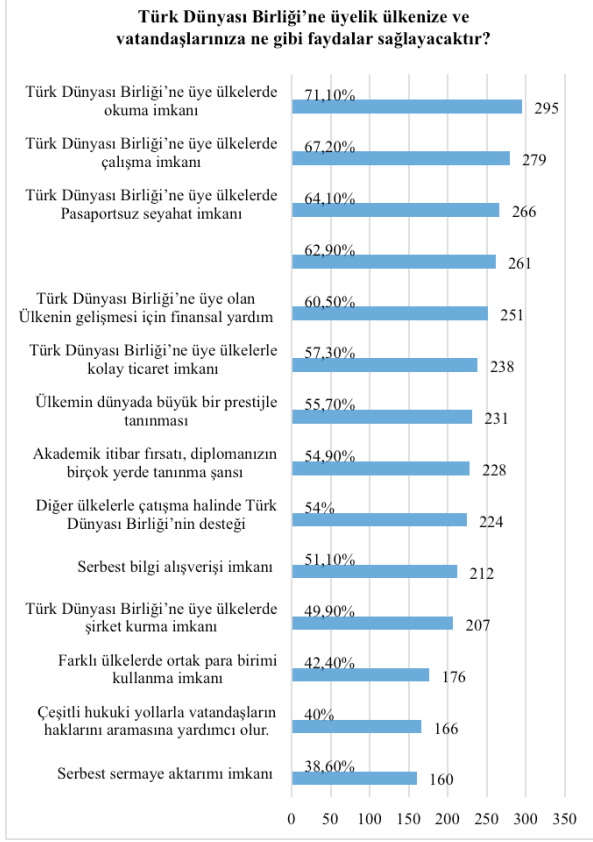
Gazi

Akademik
Bakış

69

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

28 Mustafa Mete. “Türk Dünyası Ortak Pazarı”, 4. Uluslararası Türk Şöleni Sempozyumu. 17-18-19 Mayıs 2016. Erzurum.

Grafik 7

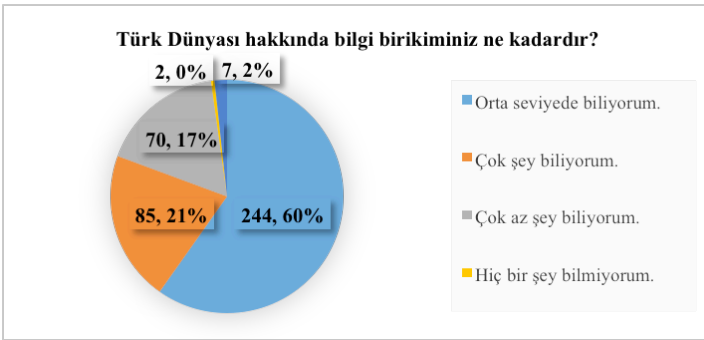
Grafik 7'den de anlaşılacağı gibi, katılımcıların %50'den daha fazla destek verdikleri maddeler "Türk Dünyası Birliği'ne üye ülkelerde okuma imkanı", "Türk Dünyası Birliği'ne üye ülkelerde çalışma imkanı", "Akademik itibar fırsatı, diplomanızın birçok yerde tanınma şansı", "Türk Dünyası Birliği'ne üye ülkelerde pasaportsuz seyahat imkanı", "Araştırma, deney, eğitim-öğretim dahilinde Türk Dünyası Birliği tarafından finanse edilen farklı programlar içerisinde yer alma imkanı", "Türk Dünyası Birliği'ne üye ülkelerle kolay ticaret imkanı", "Türk Dünyası Birliği'ne üye ülkelerde şirket kurma imkanı", "Serbest bilgi alışverişi imkanı" ve "Diğer ülkelerle çatışma halinde Türk Dünyası Birliği'nin desteği"dir. Oluşabilecek imkanlar eğitim, seyahat, ticaret ve çatışma halinde destek şeklinde özetlenebilir. Katılımcıların eğitim sektöründe olması bu düşünceleri etkilemiş olabilir.

Araştırmanın en merak edilen sorularından biri katılımcıların Türk Dünyasında birliğin olup olmaması gerektiği, birlikteliğin nasıl olması gerektiğine

ilişkin algıların belirlenmesidir. Ünlü Türk Bilimci Prof. Dr. Muktarhan Orazbay tarafından “Türk Birliği”, köken itibariyle Türk olan tüm ülke, özerk yönetim ve başka ülkelerde yaşayan Türk topluluklarının kısacası “Türk Dünyası”nın tek çatı altında toplanması ve örgütlenmesini ifade eden siyasi bir kavram olarak ifade edilmektedir. Dar anlamıyla ise Türkçe konuşan devletlerin Avrupa Birliği’ne benzer yapıda bir araya gelmeleri düşüncesidir. Katılımcıların neredeyse tamamının “Türk Dünyası Birliği”nin kurulması gerektiğine ve “Türk Dünyası Vatandaşlığının” olması gerektiğine ilişkin görüşe sahip olması çok önemlidir. Taşkaya²⁹ tarafından yapılan araştırmada da Türk Dünyası’nın en önemli sorunu olarak Türk devlet ve topluluklarının birlik içinde olmamaları görülmektedir. Alım³⁰ tarafından yapılan araştırmada Türk Dünyası’nın en önemli sorunu olarak, Türk Cumhuriyetleri arasındaki ilişkilerin yetersizliğine vurgu yapılmıştır. Yine Mete³¹ tarafından yapılan bir çalışma da Türk Dünyasına üye ülkeler kendi aralarında öncelikle ortak pazara ilişkin bir antlaşma yapması gerekliliğine vurgu yapmış ve bu antlaşma ile ortak pazar uygulamasının geliştirilmesinin ana hatları çizilmesi gerekliliğine değinilmiştir. Yine bu ülkeler Türk Dünyası ortak pazar adıyla anılmalı ve ortak pazar uygulamasının düzenlenmesi konusunda görev almalıydılar. Türk Dünyası topluluğunun bir başka amacı da üye ülkeler arasında insan, eşya, hizmet ve sermaye dolaşımı özgürlüklerini güvence altına almak olmalıdır diye vurgulamıştır. Sonuç olarak katılımcıların Türk Birliğine ilişkin çok olumlu algılara sahip oldukları görülmektedir.

3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde katılımcıların Türk Dünyasına ilişkin bilişsel farkındalık düzeyleri incelenmiştir. Bu bağlamda katılımcılara bilgi düzeylerine ilişkin öz yeterlikleri, bilgi edinme yolları ve bilgi edinme yollarının yeterliliğine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Elde edilen veriler aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.

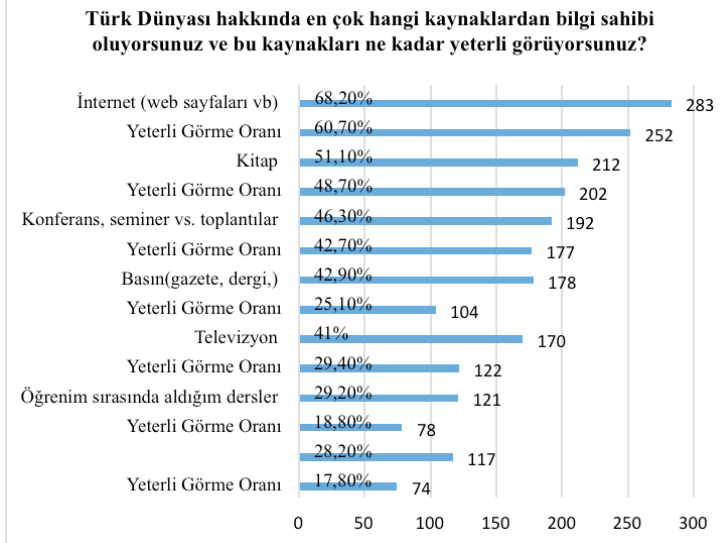
Grafik 8: Türk Dünyası hakkında bilgi birikimi

29 Serdarhan Musa Taşkaya, a.g.m. s.44-55.

30 Mete Alım, a.g.m., s.574-586.

31 Mustafa Mete. a.g.m.

Katılımcıların çoğunluğu (%60) Türk Dünyasına ilişkin bilgisini orta düzeyde olduğunu belirtmektedir. Az bilgisi olan ve hiç bilgisi olmayanların oranı ise %17'dir.

Grafik 9: Türk Dünyası hakkında bilgi edinilen kaynaklar

Grafik 9'da belirtildiği üzere katılımcılar en çok web sayfaları kaynağını kullanarak Türk Dünyasına ilişkin bilgi almaktadır. Daha sonra ise konferans ve seminerler ve kitaplar kaynak olarak tercih edilmektedir. Katılımcıların yarısından çoğu web sayfaları, kitapları ve seminerleri daha yeterli olarak kabul etmektedirler. Katılımcılar sosyal medya ortamında paylaşımları ise yeterli olarak görmemektedirler.

Çalışmada katılımcıların Türk Dünyası hakkında bilgi düzeylerinin çok yüksek olmadığı, Türk Dünyası hakkındaki bilgileri çoğunlukla internet, kitap, konferans, basın gibi araçlarla öğrendikleri belirlenmiştir. Gülüm³² tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin Türk Dünyası ilgili bilgi düzeyi yeterli seviyede olduğu ve öğrencilerin edindikleri bilgileri daha okul öğrenmeleri ile basılı ve görsel medya araçları sayesinde edindikleri anlaşılmıştır. Taşkaya³³ tarafından yapılan çalışmada ise sınıf öğretmeni adaylarının Türk Dünyası'na ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı, lisans eğitimleri sırasında Türk Dünyası'na ilişkin eğitim aldıkları ancak bunu yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Gadimov³⁴ yapılan bir çalışmada Türk yazılı basınında

32 Kamile Gülüm vd., a.g.m. s. 69-79.

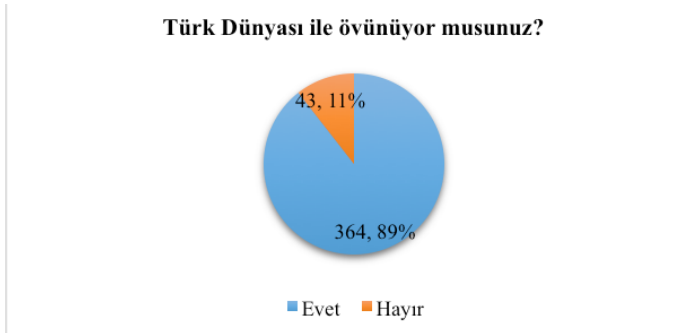
33 Serdarhan Musa Taşkaya, a.g.m. s.44-55.

34 Cavanşir Gadimov, a.g.t.

bağımsız Türk devletlerine ilişkin yazılara ağırlıklı olarak yer verildiği ve coğrafi olarak Türkiye’ye uzak kalan ve nüfusça az olan Türk topluluklarına da neredeyse hiç yer verilmediği bulunmuştur. Sonuç olarak Türk Dünyası hakkında bilgi düzeylerinin çok yüksek düzeyde olmadığı söylenebilir.

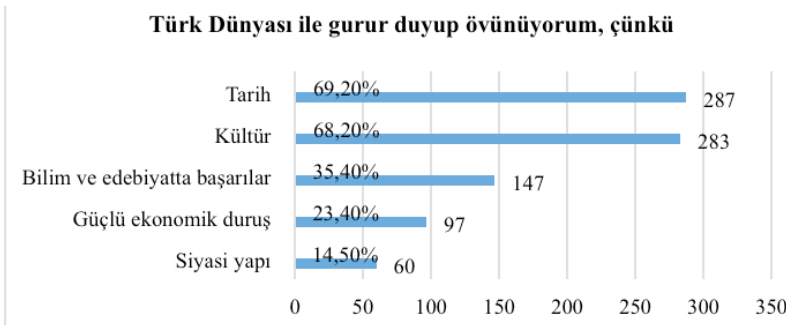
4. Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde katılımcıların Türk Dünyasının imajına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda katılımcılara Türk Dünyası ile gurur duyup duymadıkları, eğer duyuyorlar ise sebebi, Türk Dünyası devletlerinin imajı ve yaşadıkları ülkenin Türk Dünyasının özelliklerine uyumuna ilişkin görüşleri sorulmuştur. Elde edilen veriler aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.

Grafik 10: Türk Dünyası ile övünme

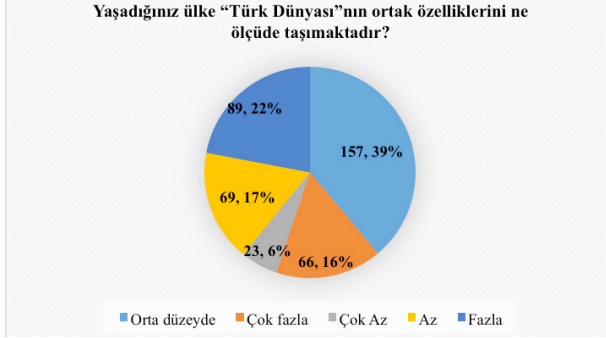
Grafik 10’da da görülebileceği üzere katılımcıların %89’u Türk Dünyası ile gurur duymaktadır. Katılımcılardan 43 kişi ise bu soruya hayır cevabını vermiştir.

Grafik 11: Türk Dünyası ile övünme sebebi

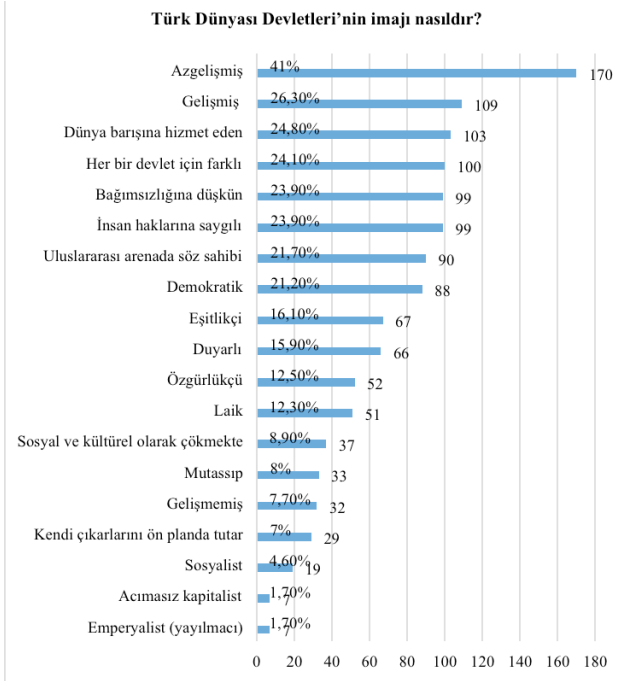
Katılımcıların gurur duyma sebepleri incelendiğinde Tarih ve kültürel faktörler ön plana çıkmaktadır. Gurur duymanın en son sırada ise siyasi yapı

bulunmaktadır. Bu anlamda Türk Dünyası algısına uygundur. Daha çok tarih ve kültürel yapı ön plana çıkmaktadır.

Grafik 12: Ülkenin Türk Dünyası ortak özelliklerini taşıması

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%39) ülkelerinin Türk Dünyası ortak özelliklerini orta düzeyde taşıdığını düşünmektedir. Katılımcılardan %6'sı ise bu soruya çok az taşıdığı cevabını vermiştir.

Grafik 13: Türk Dünyası Devletlerinin imajı

Görüş

Akademik Bakış

74

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

Türk Dünyası devletlerinin imajı konusunda katılımcıların önemli bir kısmı (%41) “Az gelişmiş” görüşünü belirtmişlerdir. Sonraki üç maddede ise sırayla “Gelişmiş”, “Dünya barışına hizmet eden” ve “Her bir devlet için farklı” bulunmaktadır. En son dört sırada ise “Kendi çıkarlarını ön planda tutar”, “Sosyalist”, “Acımasız kapitalist” ve “Emperyalist” tanımlamaları gelmektedir. Gülüm³⁵ tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin, Türk Dünyası insanlarını geleneklerine bağlı, muhafazakâr, dindar, kadercı, yardımsever ve sıcakkanlı olmakla birlikte neşesiz, kaba ve hoşgörüsüz insanlar olarak algıladıkları bulunmuştur.

5. Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde katılımcılara Türk Dünyası ülkelerinde yaşayan insanlara karşı özel algılarına ilişkin sorular sorulmuştur. Bu bağlamda katılımcılara Türk Dünyasından bir ülkede bulunup bulunmadıkları ve bulundularsa sebebi, ayrıca bulunmak isteme durumları hakkında görüşleri sorulmuştur. Ayrıca bir arkadaş ya da eş seçecek olsalardı hangi Türk Dünyası ülkesini tercih edecekleri ve olası Türk Dünyası Birliği’ndeki diğer ülkelere mensup insanların kendi ülkelerine yerleşmesine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Elde edilen veriler aşağıdaki grafiklerde sunulmuştur.

Grafik 14: Türk Dünyası’ndan bir ülkede okumak/çalışmak için bulunma

Katılımcıların %87’si Türk Dünyası içerisinde olacak bir ülkede çalışmak ya da okumak için yaşamak istediğini belirtmektedir. Katılımcılardan çoğunluğunun akademik alanda çalıştığı düşünüldüğünde bu durum büyük bir öğretici hareketliliği sağlayabilecektir.

Görüş

Akademik
Bakış

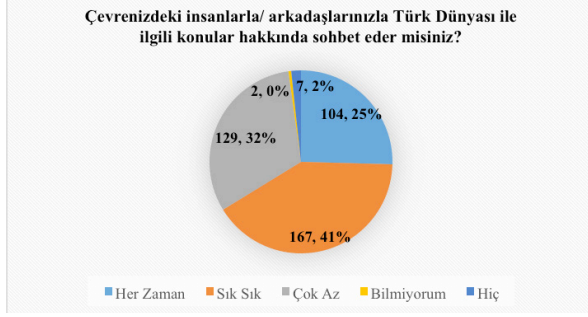
75

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

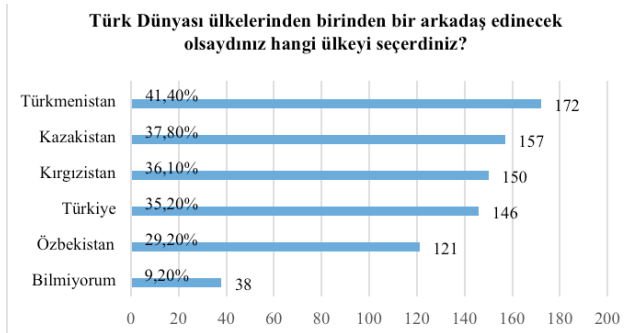
Grafik 15: Türk Dünyası'ndan bir ülkede bulunma durumu

Grafik 15'ten anlaşıldığı üzere, katılımcıların %57'si Türk Dünyasında kabul edilen başka bir ülkede bulunmuştur. Katılımcıların çoğunluğunun kendi ülkesi dışında bir ülkede bulunmuş olması fikirlerinin oluşmasında yaşanmış bir deneyimi olduğunu göstermektedir.

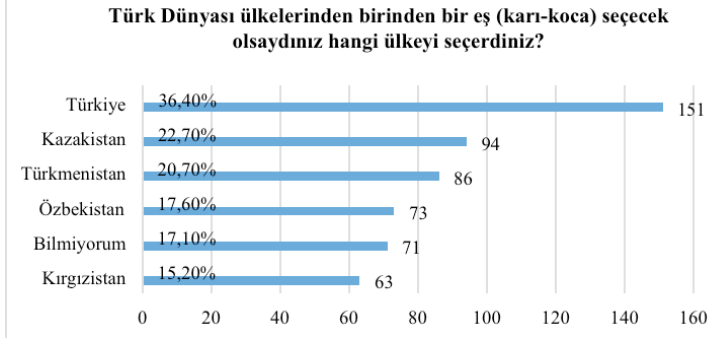
Grafik 16: Türk Dünyası ile ilgili konular hakkında sohbet

Katılımcıların %66'sı, çevresindeki insanlarla her zaman/sık sık Türk Dünyasına ilişkin sohbet etmektedir. Katılımcıların çoğunluğu Türk Dünyası ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilenmektedir.

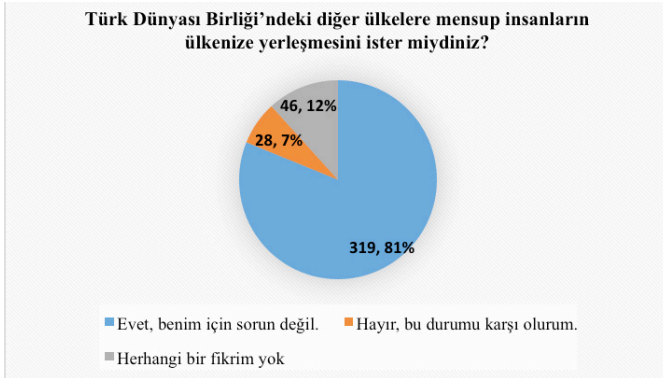
Grafik 17: Türk Dünyasında arkadaş edinme seçimi

Arkadaşlık seçimi konusunda katılımcıların %41’i Türkmenistan ve %37’si ise Kazakistan tercih etmektedir. En az tercih edilen ülke ise Özbekistan olmuştur.

Grafik 18: Türk Dünyasında arkadaş edinme seçimi

Katılımcıların eş seçimi konusundaki ülke seçiminde en yüksek orana sahip olan ülke, %36’lık bir payla Türkiye olmuştur. Bunu; Kazakistan (%22), Türkmenistan%20, Özbekistan %17 izlemektedir. En az tercih edilen ülke ise Kırgızistan olmuştur.

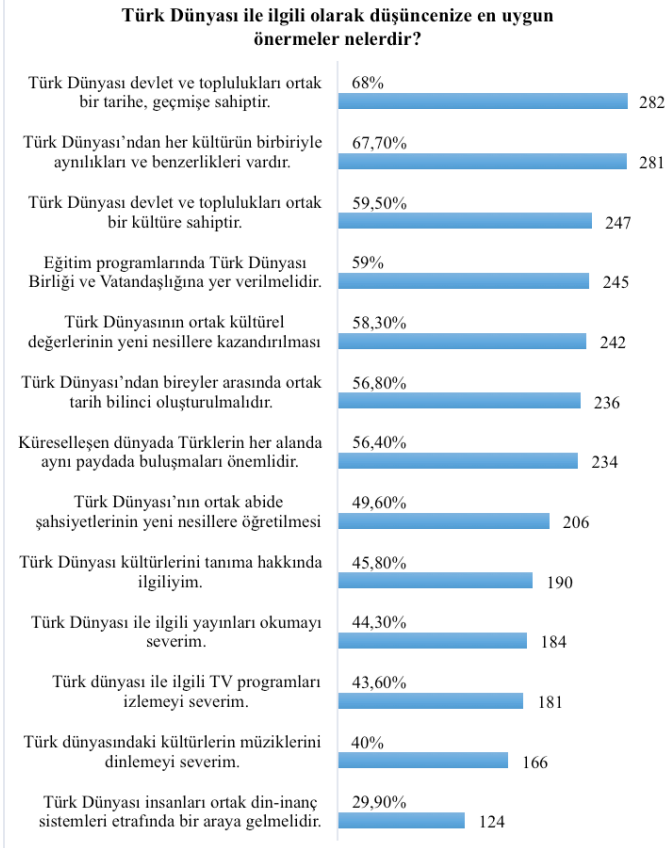
Grafik 19: Türk Dünyasından insanların ülkeye yerleşmesi

Türk birliğinin kurulması durumunda diğer ülke vatandaşlarının kendi ülkelerine yerleşmesi konusunda katılımcıların %81’i kendisi için sorun oluşturmayacağını belirtirken %7’si ise bu duruma karşı olduğunu belirtmiştir.

6. Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde çalışma grubunun Türk Dünyasına ilişkin genel tutumlarını ortaya koyan bulgulara yer verilmiştir. Katılımcılara, Türk Dünyasına ilişkin genel

tutumlarını yansıtacak önermeler sunulmuş ve katılımcıların bunları seçmeleri istenmiştir. Bu çerçevede elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 20'de sunulmuştur.

Grafik 20: Türk Dünyası ile ilgili düşünce ve tutumlar

Katılımcıların Türk Dünyasına ilişkin düşünceleri incelendiğinde %50'den fazlası "Türk Dünyası'ndan her kültürün birbiriyle aynılıkları ve benzerlikleri vardır.", "Türk Dünyası devlet ve toplulukları ortak bir tarihe, geçmişe sahiptir.", "Türk Dünyası devlet ve toplulukları ortak bir kültüre sahiptir.", "Türk Dünyası'ndan olan bireyler arasında ortak tarih bilinci oluşturulmalıdır.", "Türk Dünyasının ortak kültürel değerlerinin yeni nesillere kazandırılması önemlidir." ve "Eğitim programlarında Türk Dünyası ve Türk Dünyası Vatandaşlığına yer verilmelidir." En az desteklenen düşünce ise "Türk Dünyası insanları ortak din-inanç sistemleri etrafında bir araya gelmelidir." Sonuç olarak olumlu tutum olduğu söylenebilir.

Gazi

Akademik

Bakış

78

Cilt 11

Sayı 21

Kış 2017

7. Farklı Değişkenlere Göre Türk Dünyası Algısı İle İlgili Bulgular

Çalışmada, bağımsız Türk devletlerinde yaşayanlar ile azınlık olarak bir ülkede yaşayan Türklerin bazı boyutlarda algılarında farklılıklar olup olmadığı da incelenmiştir. Bu bulguların çok yer kaplamasından dolayı sadece önemli olanlar burada kısaca belirtilmiştir.

Katılımcıların Türk Dünyasına ilişkin algıları, mensup oldukları ülkelere göre incelendiğinde şu bulgulara ulaşılmıştır:

- ✓ Bağımsız Türk Devletleri (BTD) vatandaşlarının %81'i Azınlık Türk Toplulukları (ATT) vatandaşlarının ise %64'ü Türk Dünyası kavramından Ortak Türk Medeniyeti kökenini algılamaktadır. BTD vatandaşlarının %68'i ATT vatandaşlarının ise %78'i Türk Dünyası kavramından Türk birliğini algılamaktadır. BTD vatandaşlarının %52'si ATT vatandaşlarının ise %48'i Türk Dünyası kavramından dil birliğini algılamaktadır.
- ✓ BTD vatandaşlarının %72'si, ATT vatandaşlarının ise %62'si “Türk Dünyası Vatandaşlığı” kavramını; Türk Dünyası fertlerinin aynılıkları ve benzerliklerinden yola çıkarak ortak paydada hareket edebilme bilinci olarak görmektedir. Diğer yandan BTD vatandaşlarının %42'si, ATT vatandaşlarının ise %27'si “Türk Dünyası Vatandaşlığı” kavramından; Türk Dünyası ülkelerine özgür dolaşım ve seyahat imkânını algılamaktadır.
- ✓ Avrupa Birliği gibi birçok devletin ortak paydada bir araya gelerek oluşturacağı bir Türk Dünyası Birliği'nin kurulmasının gerekliliğine ilişkin BTD ve ATT vatandaşları eşit oranda olumlu cevap vermişlerdir (%94).
- ✓ Avrupa Birliği Vatandaşlığı gibi bir Türk Dünyası Vatandaşlığı statüsü oluşturulmasının gerekliliğine ilişkin BTD vatandaşlarının %92'si, ATT vatandaşlarının ise %89'u olumlu tercihte bulunmuştur.
- ✓ BTD vatandaşlarının %88'i, ATT vatandaşlarının ise %82'si bir süreliğine Türk Dünyası'ndan bir ülkeye okumak/çalışmak için gitmek istemektedir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %50'i, ATT vatandaşlarının ise %76'sı daha önce Türk Dünyası'ndan herhangi bir ülkede bulunmuş olduklarını ifade etmiştir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %66'sı, ATT vatandaşlarının ise %65'i çevrelerindeki insanlarla/ arkadaşlarıyla Türk Dünyası ile ilgili konular hakkında her zaman veya sık sık sohbet etmektedir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %81'i, ATT vatandaşlarının ise %82'si Türk Dünyası hakkında bilgi birikimlerinin orta veya üst seviyede olduğunu belirtmişlerdir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %66'sı, ATT vatandaşlarının ise %77'si Türk Dünyası hakkında internetten bilgi sahibi olmaktadır. BTD vatandaşlarının %59'u,

Gazi

Akademik
Bakış

79

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

ATT vatandaşlarının ise %65'i bu konuda interneti yeterli bir kaynak olarak görmektedir. BTD vatandaşlarının %55'i, ATT vatandaşlarının ise %42'si Türk Dünyası hakkında kitaplardan bilgi sahibi olmaktadır. BTD vatandaşlarının %52'si, ATT vatandaşlarının ise %39'u bu konuda kitapları yeterli bir kaynak olarak görmektedir. BTD vatandaşlarının %49'u, ATT vatandaşlarının ise %31'i Türk Dünyası hakkında konferans ve seminerlerden bilgi sahibi olmaktadır. BTD vatandaşlarının %43'ü, ATT vatandaşlarının ise %39'u bu konuda konferans ve seminerleri yeterli bir kaynak olarak görmektedir.

- ✓ BTD vatandaşlarının %82'si, ATT vatandaşlarının ise %72'si Türk Dünyasında başarının ortak eğitim sistemi ve programı ile sağlanacağını belirtilirken BTD vatandaşlarının %61'i, ATT vatandaşlarının ise %60'ı başarının kültür birliği ile sağlanabileceği görüşünü belirtmişlerdir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %89'u, ATT vatandaşlarının ise %97'si Türk Dünyası ile gurur duyup övünmektedir. BTD vatandaşlarının %71'i, ATT vatandaşlarının ise %61'i övünç kaynağı olarak Türk tarihini, BTD vatandaşlarının %71'i, ATT vatandaşlarının ise %59'u Türk kültürünü sebep olarak göstermişlerdir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %67'si, ATT vatandaşlarının ise %48'i yaşadıkları ülkenin Türk Dünyasının özelliklerini orta düzeyde veya fazla taşıdığını belirtmişlerdir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %70'i, ATT vatandaşlarının ise %77'si kurulduğu takdirde Türk Dünyası Birliğinin sağlayacağı faydalardan birinin üye ülkelerde okuma imkanı olacağını belirtmiştir. Yine BTD vatandaşlarının %71'i, ATT vatandaşlarının ise %60'ı üye ülkelerde çalışma imkanı doğacağı için birliğin faydalı olacağı görüşünü belirtmişlerdir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %47'si, ATT vatandaşlarının ise %24'ü Türk Dünyası devletlerinin az gelişmiş ülke imajına sahip olduğunu düşünmektedir. Bu ülkelerin gelişmiş ülkeler olduğunu düşünme oranı ise BTD vatandaşlarında %23, ATT vatandaşlarında ise %40'tır.
- ✓ BTD vatandaşlarının %72'si, ATT vatandaşlarının ise %52'si Türk Dünyası devlet ve topluluklarının ortak bir tarihe ve geçmişe sahip olduğu görüşünü belirtmiştir. Aynı şekilde BTD vatandaşlarının %73'ü, ATT vatandaşlarının ise %53'ü Türk Dünyası'ndan her kültürün birbiriyle aynılıkları ve benzerlikleri olduğunu düşünmektedir.
- ✓ BTD vatandaşlarının %81'i, ATT vatandaşlarının ise %82'si kurulması durumunda Türk Dünyası Birliği'ndeki diğer ülkelere mensup insanların ülkelerine yerleşmesine sıcak bakmaktadırlar.

Gazi ✓

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- 1- Katılımcılar, “Türk Dünyası” kavramını en çok “Ortak Türk medeniyet kökeni” olarak görmektedir.
- 2- “Türk Dünyası Vatandaşlığı” kavramını “Türk Dünyası fertlerinin aynılıkları ve benzerliklerinden yola çıkarak ortak paydada hareket edebilme bilinci” olarak tanımlamaktadır.
- 3- “Türk Dünyası Birliği”nin kurulması gerektiğini düşünmektedir.
- 4- “Türk Dünyası Vatandaşlığı” statüsünün var olması gerektiğini belirtmektedir.
- 5- Katılımcılar kendilerini Türk Dünyası vatandaşlığına büyük ölçüde yakın hissetmektedir.
- 6- Katılımcılar bir süreliğine Türk Dünyası’ndan bir ülkeye okumak/çalışmak için gitme fikrine olumlu bakmaktadır.
- 7- Katılımcılar Türk Dünyası’ndan en az bir ülkede bulunmuştur.
- 8- Katılımcılar çevresindeki arkadaşları ile Türk Dünyasına ilişkin konular hakkında sık sık sohbet etmektedir.
- 9- Türk Dünyası hakkında bilgi birikimlerinin orta düzeyde olduğunu kabul etmektedir.
- 10- Katılımcıların Türk Dünyası hakkında en çok kullandıkları bilgi kaynağı web sayfalarıdır ve bu kaynaklar katılımcılar tarafından yeterli bulunmaktadır.
- 11- Türk Dünyası’nda başarının daha çok eğitim ile gerçekleşebileceğine inanmaktadır.
- 12- Katılımcıların çoğunluğu Türk Dünyası ile gurur duymaktadır. Bu gururun kaynağı olarak ise en çok tarih ve kültürel öğeleri işaret etmektedir.
- 13- Katılımcılar, yaşadıkları ülkelerin Türk Dünyasının ortak özelliklerini orta düzeyde taşıdığını belirtmektedir.
- 13- Katılımcıların çoğunluğu Türk Dünyası Birliğini, diğer ülke ve birliklerle karşılaştırdıklarında Türk Dünyasının Avrupa birliği ile eşit güçte olacağını, Rusya-Çin-ABD’den ise daha güçlü olacağını düşünmektedir.
- 15- Katılımcıların çoğunluğu, arkadaş seçiminde Türkmenistan’ı tercih eden eş seçiminde ise Türkiye’yi tercih etmiştir.
- 16- Katılımcılar, kurulması durumunda Türk Dünyası Birliği’ndeki diğer ülkelere mensup insanların kendi ülkelerine yerleşmesine sıcak bakmaktadır.
- 17- Mevcut Dünya düzeninde yer alan devletlerin oluşturduğu birlikler dikkate alındığında uluslararası konjonktürde; bir bütün olarak Türk Dünyası Devletleri az gelişmiş olarak algılanmaktadır.
- 18- Mevcut Dünya düzeninde yer alan devletlerin oluşturduğu birlikler dikkate alındığında uluslararası konjonktürde; katılımcılar yaşadıkları ülkenin az gelişmiş ülke imajına sahip olduğunu belirtmektedir.

Görüş

Akademik
Bakış

81

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

Bu çalışmadan hareketle aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- 1- Politika oluşturucular tarafından Türk Dünyası Birliğine yönelik algıları belirlemeye için daha kapsamlı araştırmalar yapılması gereklidir.
- 2- Bu çalışma tarama çalışması olarak yapılmıştır. Maksimum örnekleme tekniğiyle olgu bilimsel çalışmalar yapılması gereklidir.
- 3- Türk Dünyası hakkında bilişsel farkındalığı artırmak için projeler geliştirilmelidir.
- 4- Yine Ekonomik olarak Türk Dünyası birliği ülkeleri de Avrupa Birliği yapısı şeklinde teşekkül eder de sağlam temeller üzerine kurulursa üye ülkeler arasındaki akrabalık ve kültürel benzerlikler, dini benzeşmelerden dolayı daha sağlam bir yapı olarak kurulmuş olacaktır. Türk Dünyası Ortak Pazar Ülkeleri ekonomik ve ticari olarak karşılıklı olarak yarar sağlarlar. Sermayenin serbest dolaşımı görece yatırım yönünden Türk Dünyası içerisinde hem bakir kalmış alanların gelişmesine katkı sağlayacak hem de sermayenin avantajlı yatırım bölgelerine kaymasına katkı sağlayarak geri kalmış yöreleri kalkındırıcı etki doğuracaktır. İnsanların serbest dolaşımı ilkesi, Türk Dünyası Vatandaşlarının diğer üye ülkeler arasında oturmak, çalışmak, okumak, gezmek ya da emekli olabilmek için özgürce yolculuk edebilmelerinin önündeki engellerin kaldırılmasını kapsamaktadır. Hizmetlerin ve şirketlerin serbest dolaşımı ilkesi ile kendi işini yürüten kimselerin Türk Dünyası ülkeleri arasında vatandaşlara geçici ya da sürekli hizmet sunmak amacıyla herhangi bir engele takılmaksızın hareket edebilmelidir.
- 5- Bu politikaların yanı sıra şu politikalar da Türk Dünyası Ortak Pazar Ülkeleri arasında oluşturulmalıdır. Ortak tarım politikası oluşturulursa üye ülkelerin tarım arazileri ihtiyaçlar doğrultusunda ve daha verimli ürünlerin ekilmesine olanak tanıyacaktır. Hizmetlerin ve şirketlerin serbest dolaşımı ilkesi ile kendi işini yürüten kimselerin Türk Dünyası ülkeleri arasında vatandaşlara geçici ya da sürekli hizmet sunmak amacıyla herhangi bir engele takılmaksızın hareket edebilmelidirler.

Kaynaklar

ALIM Mete, "Coğrafya eğitimi öğrencilerinin Türk Dünyası Algıları (Atatürk Üniversitesi Örneği)", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, VI/2, 2009, s.574-586.

ALIMBEKOV Akmataliyev, "Түрк тилдүү elderdin Ortok pedagogikalyk muras-taryn izildөө problemalary // OshMUnun zharchysy", *Psychology-pedagogy ilimder seriyasy*, I/2, 2002, s.134-139.

ALIMBEKOV Akmataliyev, "Manas" dastanynda түрк сөзүнүн мааниси // Түрк tsivilizat-siyasynyn дүйнөлүк tsivilizatsiyalar ichindegi horde, Bishkek 2004, s.497 – 501.

BOZDOĞAN Ahmet, *Romanda Türkiye Dışındaki Türk Dünyası*, Akçağ Yayınları, Ankara 2008, s. 15-27.

Görüş

Akademik
Bakış

82

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

- BURAN Ahmet, *Kuşunlanan Türkoloji*, Manas Yayınları, Elazığ 2007, s. 19-21.
- BÜYÜKÖZTÜRK Şener, “Anket Geliştirme”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, III/2, 2005, s.133-225.
- BÜYÜKÖZTÜRK Şener vd., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara 2013.
- Erol, M.Seyfettin. Hayalden Gerçeğe Türk Birleşik Devletleri. İrfan Yayıncılık. 1999,s.279
- ERCİLASUN Ahmet Bican, *Türk tsivilizatsiyasynyn kalyptanyshynda Jean onygyshynda zha-zuu tilinin rolu // Türk tsivilizatsiyasy Jean mamlekettik Salta flights*, Bishkek 2004, s.93-101.
- GADİMOV Cavanşir, “Türk Yazılı Basınında Türk Dünyası”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, İstanbul 2008, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi).
- GUMILYOV Lev Nikolayevich, *Ancient Turks*, Moscow 1967, s. 114; 612.
- GÜLÜM Kamile vd., “Üniversite Öğrencilerinin Türk Dünyası Algısı ve Bilgi Kaynakları”, *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, V/18, 2013, s.69-79.
- KAFESOĞLU İbrahim, *Türk Milli Kültürü*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1999.
- KARAÇALI Hülya, “7. Sınıf Öğrencilerinin Zihin Haritasında Türk Dünyası Algısı” Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilimler Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara 2012, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- KARASAR Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2006.
- KİTAPÇI Zekeriya, *Yeni İslam Tarihi ve Türkler*, Dizgi Ofset, Konya 2001.
- KLYASHTORNY S.G., *History of Central Asia and the Monuments of Runic Letters*, St. Petersburg 2003, s. 490, 560.
- KONONOV Andrey Nikolayevich, “Mahmud Kashgar and his Divan lugat al-Turk” *Soviet Turkology*, I, 1972, s.16-77.
- METE Mustafa, “Türk Dünyası Ortak Pazarı”, 4. Uluslararası Türk Şoleni Sempozyumu. 17-18-19 Mayıs 2016. Erzurum.
- Orkhon-Yenisey tekstleri (1982), Frunze, “İlim” 239.b.
- ŞAHİN Muhammet, *Türk Tarihi ve Kültürü*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara 1999.
- TAŞKAYA Serdarhan Musa, “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türk Dünyası Algısı”, *Researcher: Social Science Studies*, II/2, 2014, s.44-55.
- TÜRKSAY, *Türksav Türk Dünyası 25 Yıllığı Tahliller, Değerlendirmeler, Öngörüler, Özeleştiriler*. Yay. Haz.:Mehmet Seyfettin EROL ve Yavuz GÜRLER, Akçağ Yayınları, Ankara 2016, s. 101-109.
- UÇAR Fuat, *Dış Türkler*, Fark Yayınları, Ankara 2007.
- ÜNVER Can, “Türk Dünyasının Ortak “Türklük Algısı” Sorunu”, 2014, 24 Ekim 2016, <http://ekoavryasya.net/duyuru.aspx?did=135&Lang=TR>

Gazi

Akademik
Bakış

83

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017

VOLKOV Gennady Nikandrovich, *Ethnopedagogics: Proc. For Students, Environments, and Higher Ped. Proc. Institutions*, Publishing Center Academy, 1999, s.168.

Extented Abstract

It is really important for the societies called Turkish World to act together so as to put the concept of Turkish Union into practice. This perception is vital for identifying the steps in the fields of economy, politics, education and so on. Many states in the world do researches on the perceptions to determine their policies. Therefore, it is necessary for the ones in the opinion of improving the capacity of Turkish World acting together to do similar researches on the perceptions. Such researches contribute to the policy makers in terms of finding real problem-solving advice, decisions and creation of policies.

A more comprehensive scientific research among Turkish Union seems to be needed to make a more meaningful evaluation and qualified discourse when we look at the elements forming so called Turkish World regarding how they perceive themselves as there is no enough data about it. Although the concept of "Turkish Existence" and its mutual awareness is known concretely, its concrete definition and dimensions need to be described.

The purpose of this study is to reveal the perceptions of participants regarding Turkish World, Turkish World Union and Turkish World Citizenship. In parallel with this purpose, answers to the questions "What is the perception of Turkish World?, What are the views regarding Turkish World Union?, What are the levels of cognitive awareness?, What are the views regarding the image of Turkish World?, What are their interactions regarding Turkish World?" were sought.

In this study, general scanning model was used to get the perceptions of academicians regarding Turkish World Union and Turkish World Citizenship. Criterion sampling, one of the methods of purposive sampling, and convenience sampling methods were used. The criterion to determine the participants was to be a university graduate at least. Purposive sampling was used due to the situations being rich in information. Therefore, this study includes important data to get a view about Turkish world and reflect the thoughts of an educated society. The research group is composed of 415 participants. The countries of the participants; 54% from Turkey (n=224), 13,3% from Republic of Kosovo (n=55), 12,3% from Kazakhstan (n=51), 5,5% from Azerbaijan (n=23), 3,6% from Bulgaria (n=15) and Macedonia (n=15), 2,2% from Kyrgyzstan (n=9), 1% from Mongolia (n=4). Apart from these countries mentioned in the research group, there are participants from other countries, the percentage of which is 3,1% (n=13) and participants not telling their countries with the percentage of 1,4% (n=6).

The questionnaire prepared via Google online questionnaire form in three languages consists of two parts. In the first part, there are personal questions regarding the country, nationality, gender, age and job of participants (6 questions). In the second part, there are items to determine the perceptions of participants regarding Turkish World (20 questions). Questionnaire was sent to the participants by means of email and they were asked to give answers to the questions. Also, the contact was made by means of telephone or email with the prominent representatives of these academicians and they were asked to give this questionnaire to the university graduates at least. With the help of this method, it was easy to reach a lot of academicians from different countries in short time. The data collected from a large number of participants with a standard measurement tool (online questionnaire form) reflects the tendency, thoughts and attitudes of participants. The data was analyzed through statistical package program SPSS 20.00 and with descriptive statistical analysis methods, frequency and percentages were calculated. Then, the perceptions and value judgments of the participants regarding Turkish World were described as frequencies and percentages.

This study reveals that participants regard the concept of Turkish World mostly as the root of common Turkish civilization, and the concept of Turkish World Citizenship as the consciousness of being able to act in the common denominator based on the sameness and similarities of the Turkish World individuals. They also think that Turkish World Union is needed to be established and they feel themselves closer to Turkish World Citizenship. Moreover, they want to go to one of the countries from Turkish World to study/work for a while and frequently chat with their friends about Turkish World. In addition, they have an average level of information about Turkish World and the main source of their information is the websites. Finally, the study also reveals that they are proud of Turkish World and mostly choose Turkmenistan for the choice of friendship and Turkey for the choice of spouse.

Görüş

Akademik
Bakış

85

Cilt 11
Sayı 21
Kış 2017